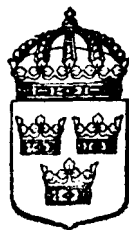

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET ÅR 1963

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1964

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskolegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskolegium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid försvaret. År 1963. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET ÅR 1963

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1964

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

PUBLIC HEALTH

HEALTH AND SICK CARE

IN THE ARMED FORCES IN 1963

DEFENCE MEDICAL ADMINISTRATION
SERVICE

STOCKHOLM 1964

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl Försvarsdepartementet

Försvarets sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva berättelse över verksamheten under år 1963.

I föreliggande publikation har jämväl influtit armé-, marin- och flygöverläkarnas berättelse över hälso- och sjukvården vid respektive försvarsgrenar under år 1963.

Stockholm i oktober 1964.

CARL-JOHAN CLEMEDSON

generalläkare

Karl Eriksson

Innehåll

	Sid.		Sid.
Textavdelning			
<i>I Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar</i>	1	2. Sjukvård	19
A. Besiktningen av värupliktiga	1	3. Sanitet	20
B. Verksamheten vid försvarets sjukvårdsstyrelse	3	4. Sjukvårdsmaterielen	20
C. Tuberkulosbekämpandet vid försvaret	6	<i>IV Flygvapnet</i>	21
D. Tandvården vid försvaret	7	A. Läkare vid flygvapnet	21
E. Ympning mot smittkoppor vid försvaret	8	B. Sjukvårdspersonalen	21
F. Desinfektionsverksamheten vid försvaret	8	C. Utbildningsfrågor	21
G. Sjuklighet, sjukdomar och sjukvård vid försvaret	9	D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet	21
<i>II Armén</i>	13	1. Sjukvårdslokalerna och -materielen	21
A. Fälliläkarkåren m. m.	13	2. Hälсотillståndet och de sanitära förhållandena	22
B. Utbildningsfrågor	14	3. Lekarundersökningar	22
C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén	14	4. Olycksfall i samband med flygning	22
<i>III Marinen</i>	17	5. Sjuktransportflygningar	22
A. Marinläkarkåren	17	6. Kompletterande hälsovårdsåtgärder	22
B. Sjukvårdspersonalen	17	Bilagor	
C. Utbildningsfrågor	18	Tab. 1. Sjukligheten bland försvarets personal	24
D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen	19	» 2. Sjukdomar bland personal vid försvaret	30
1. Hälсотillståndet	19	» 3. Antal avlidna vid försvaret	35
		» 4. Olycksfall i samband med flygning	35

Contents

Text	Page		Page
<i>I Activities of the three Services</i>	1	1. Hospitals and other medical premises, medical equipment	21
A. Examination of conscripts	1	2. Health and hygienic conditions	22
B. Activities of the Defence Medical Admin- istration Service	3	3. Medical inspections	22
C. Anti-tuberculosis measures in the Ser- vices	6	4. Flying casualties	22
D. Dental care in the Services	7	5. Medical transport flights	22
E. Vaccination in the Services	8	6. Supplementary measures of the health care	22
F. Desinfection and pest control	8		
G. Sickness, diseases and the care of the sick in the Services	9		
 <i>II The Army</i>	 13	Appendices	
A. The Army Medical Service, etc.	13	Tab. 1. Sickness among Service personnel ..	24
B. Training	14	<i>Col. 1.</i> Regiments. <i>Col. 2.</i> Undischarged	
C. Health and medical services in the Army	14	cases from. <i>Col. 3—14.</i> Cases of illness	
 <i>III The Navy</i>	 17	by months. <i>Col. 15.</i> Total. <i>Col. 16.</i> Dis-	
A. The Naval Medical Service	17	charged as fit for duty. <i>Col. 18.</i> Discharged	
B. Medical personnel	17	as unfit for duty. <i>Col. 19.</i> Deaths. <i>Col. 20.</i>	
C. Training	18	Undischarged cases at the end of the year.	
D. Health and medical services in the Navy	19	<i>Col. 21—24.</i> Number of days of sickness.	
1. Health conditions	19	<i>Col. 21,</i> in the units. <i>Col. 22,</i> in military	
2. Sick care	19	hospitals. <i>Col. 23,</i> in civilian hospitals. <i>Col.</i>	
3. Hygienic conditions	20	<i>24.</i> Total. <i>Col. 25.</i> Number of days of ill-	
4. Medical equipment	20	ness per 100 days on duty.	
 <i>IV The Air Force</i>	 21	Tab. 2. Diseases among Service personnel. .	30
A. Air Force doctors	21	• 3. Deaths and their causes in the Ser-	
B. Medical personnel	21	vices	35
C. Training	21	• 4. Flying casualties	35
D. Health and medical conditions in the Air Force	21	Number of crashes causing deaths. Num-	
		ber of deaths.	

I. Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar

A. Besiktningen av värnpliktiga

Besiktningen av värnpliktiga har verkställts jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse av den 20 september 1951 (SFS nr 645) angående läkarbesiktning av värnpliktiga och av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten m. m. (besiktningskungörelsen). Enligt 1 § besiktningskungörelsen hänföres de värnpliktiga vid läkarbesiktning, som skall äga rum enligt inskrivningsförrättningen, efter kroppsbeskaffenhet och allmänt hälsotillstånd till besiktningsgrupper enligt följande grunder:

Vid inskrivning, under tjänstgöring eller eljest.

Besiktningsgrupp 1 — Dugliga till krigstjänst vid samtliga försvarsgrenar.

Besiktningsgrupp 2 — Dugliga till krigstjänst men mindre lämpliga vid viss försvarsgren eller visst truppslag.

Besiktningsgrupp 3 — Dugliga till krigstjänst i begränsad omfattning. Användbara i vissa befattningar i fält (ombord).

Besiktningsgrupp 4 — Dugliga till krigstjänst i väsentligt begränsad omfattning. Ej användbara i fält (ombord).

Besiktningsgrupp 0 — Odugliga till krigstjänst. (Hit hänföres värnpliktiga vilka till följd av lyte, stadigvarande sjukdom, bestående kroppslig svaghet eller annan dylik orsak äro odugliga till krigstjänst.)

Endast vid inskrivning.

Besiktningsgrupp T — Tillfälligt odugliga till avsedd tjänst. (Hit hänföres dels värnpliktiga, vilka på grund av försenad eller otillräcklig kroppsutveckling, övergående sjukdom eller annan dylik anledning bör under viss tid befrias från

tjänstgöringsskyldighet, dels värnpliktiga med begränsad krigsduglighet, därest de kan förväntas vid en senare tidpunkt — efter läkarbehandling eller eljest — bliva i avsevärd grad mer dugliga till avsedd tjänst.)

Försvarets sjukvårdsstyrelse har i besiktningsreglemente av den 29 augusti 1956, Tsjv nr 8, (ny utgåva jämte vissa ändringar och tillägg den 23 augusti 1962, Tsjv nr 12), meddelat närmare föreskrifter angående sättet och ordningen för utförande av läkarbesiktning, angående vilka fel, lyten och sjukdomar som äro av betydelse för bedömande av tjänstbarheten samt angående användbarhet i olika tjänster.

Resultaten av besiktningen av värnpliktiga vid inskrivningsförrättningarna år 1963 har som vanligt sammanställts inom centrala värnpliktsbyrån. Därjämte märkes åtskilliga uppgifter av intresse ur medicinsk synpunkt.

Antalet prövade vid inskrivningarna under åren 1959—1963 framgår av följande tablå:

Antalet prövade vid inskrivningarna år					
	1959	1960	1961	1962	1963
Underåriga	613	619	730	728	748
Rättåriga	47 349	54 659	59 681	63 910	63 050
Överåriga	2 919	3 167	2 782	2 665	1 387
Summa ..	50 881	58 445	63 193	67 303	65 185

Fördelningen på besiktningsgrupper av vid inskrivningsförrättning samt i övrigt mellan 1962 och 1963 års förrättningar inskrivna framgår av tab. A.

Tab. A. Antal prövade vid 1963 års inskrivningsförrättningar

	Besiktningsgrupp							
	O	T	4	3	2	1	Ej ang.	Summa
Underåriga	—	—	—	4	226	518	—	748
Rättåriga	2 001	1 601	1 908	4 384	22 117	30 935	104	63 050
Överåriga	141	62	63	163	371	561	26	1 387
Summa 1963.....	2 142	1 663	1 971	4 551	22 714	32 014	130	65 185
Summa 1962.....	2 790	1 637	1 792	4 564	22 590	32 237	1 693	67 303
Summa 1961.....	2 704	1 708	1 505	3 970	20 100	31 817	1 389	63 193

Av samtliga inskrivna vid 1963 års inskrivningsförrättningar blev 3,3 % frikallade (O) och 2,6 % förklarade tillfälligt odugliga (T), medan 3,0 % fördes till besiktningsgrupp 4, 7,0 % till grupp 3, 34,8 % till grupp 2 och 49,1 % till grupp 1; för 0,2 % har besiktningsgrupp ej angivits. En studie av besiktningsgruppsfördelningens utveckling under de senaste 10 åren ger i stort sett vid handen en stigande frekvens av frikallade, dock ej 1963 då en minskning med 0,8 % föreligger i förhållande till 1962; åren 1960 och 1962 med en minskning av 0,2 resp. 0,4 % i förhållande till 1959

samt 1961 oförändrat läge i förhållande till 1960. Frikallelsefrekvensen var vid vårinskrivningen 1949 endast 3,1 % och 1954 3,3 %.

I tab B redovisas kroppsfel och sjukdomar hos sådana vid 1963 års inskrivningsförrättning prövade som hänförs till grupperna O, T, 4, 3 och 2.

Den viktigaste kassationsorsaken (grupp O) bland de prövade var psykiska sjukdomar (sinnessjukdom och sinnesslöhet) samt nervsjukdomar, vilka svarade för omkring 53 % av samtliga fall. Närmast kom stödje- och rörelseorganens sjukdomar med över 12 % samt

Tab. B. Kroppsfel och sjukdomar hos de vid 1963 års inskrivningsförrättningar besiktigade

	Besiktningsgrupp				
	O	T	4	3	2
Bildnings- och utvecklingsfel	1,6	12,6	2,2	5,4	24,0
Tuberkulos	2,3	3,7	0,7	0,6	0,3
Övriga infektionssjukdomar.....	0,4	2,3	0,4	0,9	—
Allergiska sjukdomar.....	3,8	3,6	7,0	10,2	0,4
Ämnesomsättnings- och endokrina sjukdomar samt blodsjukdomar.....	9,0	3,5	2,8	3,5	0,2
Psykiska sjukdomar och nervsjukdomar.....	52,7	18,0	37,8	20,1	0,5
Ögonsjukdomar	3,4	1,8	15,0	20,7	44,3
Öronsjukdomar	3,8	3,0	6,3	5,6	0,0
Cirkulationsorganens sjukdomar.....	3,6	9,6	6,2	2,2	0,3
Andningsorganens sjukdomar	0,4	0,7	1,0	1,0	0,0
Munhålan, matsmältningsorganens och bukväggens sjukdomar.....	3,4	11,6	2,2	3,6	6,4
Urin- och könsorganens sjukdomar	2,0	9,4	2,6	3,1	0,2
Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	1,1	1,1	0,8	1,2	0,7
Stödje- och rörelseorganens fel, lyten och sjukdomar	12,4	9,8	14,9	21,9	22,7
Tillfällig sjukdom (olycksfall) eller svaghet efter sjukdom (olycksfall)	0,1	9,3	0,1	—	—
Summa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ämnesomsättnings-, endokrina och blodsjukdomar med 9 %. I fråga om de tillfälligt odugliga (grupp T) var psykiska sjukdomar och nervsjukdomar, bildnings- och utvecklingsfel samt munhållans, matsmältningsorganens och bukväggens sjukdomar viktigaste orsakerna; till dessa hänfördes 42,2 % av fallen. De till grupp 4 hänfödda led framför allt av psykiska sjukdomar, ögonsjukdomar samt stödje- och rörelseorganens sjukdomar, de till grupp 3 hänfödda framför allt av stödje- och rörelseorganens sjukdomar, ögonsjukdomar samt psykiska sjukdomar. De till grupp 2 hänfödda var

till 91 % placerade i denna grupp på grund av följande sjukdomar nämligen fel på ögonen (44 %), bildnings- och utvecklingsfel (24 %) eller på grund av stödje- och rörelseorganens sjukdomar (23 %).

Till dessa kroppsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid *läkarbesiktningarna vid inskrivningen* kom ytterligare de som framträtt vid *besiktning å förbanden efter inryckning*.

Den vid inskrivningarna konstaterade genomsnittslängden för rättåriga (födda 1944) var 177,6 cm. Genomsnittsvikten var 65,7 kg.

B. Verksamheten vid försvarets sjukvårdsstyrelse

Inskrivningsväsendet. Provisoriska föreskrifter rörande fordringar på synskärpa m. m. (bilaga 2 till besiktningreglementet) har utfärdats av chefen för marinen efter samråd med försvarets sjukvårdsstyrelse (TSD nr 83/1963). Tillägg till mom. 5 i bilaga 9 till besiktningreglementet beträffande flygande personal har meddelats i Tsjv nr 16/1963. Under höstens inskrivningsförrättningar har viss *försöksverksamhet* bedrivits vid Io 3 och Io 16 med utvidgat medicinskt undersökningsförfarande såsom ett led i det arbete, som äger rum beträffande eventuell omorganisation av inskrivningsväsendet. Materialet från denna undersökning bearbetas av militärmedicinska undersökningscentralen (MMUC). Hittills framkomna erfarenheter av försöken har varit positiva.

Under året har vid MMUC liksom tidigare utförts *konditionsundersökningar* av värnpliktiga och av viss annan personal.

Med anledning av det arbete med *bedömningsanalyser* inom försvaret som i enlighet med av överbefälhavaren lämnade direktiv igångsatts av centrala värnpliktsbyrån har verksamheten vid MMUC ytterligare utvidgats. Försvarets sjukvårdsstyrelse har för deltagande i nyssnämnda arbete arvodesanställt en läkare med viss klinisk-fysiologisk utbildning.

Vissa *remissvar* och utlåtanden beträffande sjukvård har avgivits på sedvanligt sätt, bl. a. yttranden till olika myndigheter i frågor rörande personalredovisning, inskrivningsärenden och hos MO anhängiggjorda ärenden.

Blanketter. Översynen och överarbetningen före nytryck av sjukvårdsstyrelsens blanketter fortsätter. Nytt formulär för Läkarintyg angående tjänstduglighet vid försvaret (SjvS nr 302) har under året tagits i bruk.

Tjänste- och verksläkare, anvisnings- och konsultationsläkare. Förslag till an-

visnings- och konsultationsläkare har i några fall föranlett yttranden av sjukvårdsstyrelsen.

Bullerfrågorna har under det gångna året liksom tidigare följts med uppmärksamhet av sjukvårdsstyrelsen; några nya initiativ har emellertid icke tagits i vidare mån än att vid ovannämnda inskrivningsundersökningar även screeningaudiometri kommit till användning.

I anslutning till *inspektioner* av förbandssjukhus har även förbandssjukvården i vissa fall inspekterats.

Bestämmelser har under året utfärdats rörande tillhandahållande av glasögon i fredstid (Tsjv nr 6/1963), angående besiktningsläkare för minderåriga arbetare (Tsjv nr 7/1963), upphävande av provisoriska bestämmelser angående läkarintyg vid anställning (Tsjv nr 9/1963). Anvisningar har utfärdats angående blodprovstagning av frivillig krigstjänstpersonal (Tsjv nr 11/1963). Anvisningar för övergång från rectaltill muntermometrar vid den dagliga sjukvården vid krigsmaktens förbandssjukhus och övriga läkarmottagningar inom krigsmakten har meddelats i Tsjv nr 14/1963.

Garnisonssjukhuset i Boden, centrallasarettet i Norrbottens län, drives i landstingets regi. Läkarna vid de till Bodens garnison hörande förbanden bekläder underläkartjänster vid sjukhusets olika kliniker. Ett antal av sjukhusets på landstingets stat upptagna underläkare är extra bataljonsläkare med skyldighet biträda i förbandssjukvården.

Förbandssjukhusen. Den skärpta granskningen av byggnadsplaneringen («två-stegsförfarandet») har medfört att någon upprustning av ett helt förbandssjukhus icke kunnat genomföras, vilket är mycket beklagligt med hänsyn till att det redan föreligger en betydande

eftersläpning beträffande upprustningen av krigsmaktens sjukhus. Ett antal av dessa är byggda omkring 1910 och därför hårt nedslitna och uppfyller icke nutida krav på sådana sjukvårdsinrättningar — jämför artikel i Tidskrift i militär hälsovård nr 4/1963 med rubriken »Projekteringsunderlag för militära sjukvårdsanstalter».

Tandläkarmottagningen vid I 12, tidigare inrymd i en förhryrd butikslokal, har nu fått förstklassiga lokaler inom förbandssjukhusets bottenvåning.

Jämlikt ao nr 242/1963 (TLD nr 46) centraliserades den slutna sjukvården vid AUS — FL fr. o. m. 1.9. 1963 till förbandssjukhuset S 1.

I samarbetsdelegationen för *helikopterfrågor* representeras försvarets sjukvårdsstyrelse genom en av de vid ämbetsverket anställda läkarna.

Blodtjänsten. Verksamheten har bedrivits som under föregående år. Under 1961 gjordes vid ett par förband, tillhörande Stockholms garnison, en kontrollundersökning av AB0-grupperingarna i syfte att få en preliminär uppfattning om felprocenten. Denna undersökning publicerades av J. Hirschfeld i Tidskrift i militär hälsovård nr 1/1963.

Hygien. I samband med under året uppträdande epidemier och fall av smittsamt sjuka har försvarets sjukvårdsstyrelse utfärdat särskilda bestämmelser samt deltagit i fältepidemiologisk utredningsverksamhet.

Undersökning av de hygieniska förhållandena vid kompani i fält har utförts och resultaten har redovisats i skrivelse till chefen för armén.

Angående rapportering av epidemiska sjukdomar har ämbetsverket föreskrivit vissa militärbefälhavarna åliggande skyldigheter gentemot marin- och flygva-penmyndigheterna (Tsjv nr 16/1963).

Efter samråd med statens bakteriologiska laboratorium har sjukvårdsstyrelsen fastställt vaccinationsprogram för personal avsedd att tjänstgöra i Främre Orienten (Tsjv nr 16/1963) samt å Cypern.

Redovisningsföreskrifter för anslaget Vissa hälsovårdande åtgärder m. m. har utfärdats i Tsjv nr 9/1963.

Sjukvårdsstyrelsen har under året dels utfärdat bestämmelser beträffande veterinärmedicinsk medverkan vid den hygieniska livsmedelskontrollen inom krigsmakten i fred (Tsjv nr 13/1963) och dels meddelat provisoriska bestämmelser rörande livsmedelskontroll m. m. inom krigsmakten (Tsjv nr 15/1963).

Hälsovårdsbyråns personal har representerat ämbetsverket vid 9 generalplanensammanträden, omfattande 27 sammanträdesdagar. Besökta förband har varit S 1, AUS—FL, P 10, Lv 4, I 13, I 5, P 2, I 21, T 3 och JS. Vidare har byråns personal verkställt hygieniska inspektioner och besiktnings efter därom från olika förband gjorda framställningar samt utfört vissa specialundersökningar rörande yrkeshygieniska m. fl. missförhållanden å arbetsplatser, tillsammans uppgående till 71 förrättningar.

I samband med granskning av inkomna ritningsförslag har yttranden avgivits i 20 fall rörande ny- och ombyggnad av militära anläggningar vid I 3, I 13, I 20, K 4, K 5, P 6, P 7, A 1, A 9, Lv 2, Lv 5, S 2, MKO, F 2, F 5, F 7 och FOA.

Omfattningen av den i sjukvårdsstyrelsens regi bedrivna bekämpningsverksamheten vid krigsmakten framgår av tabell G.

Hälsovårdsassistenternas vid I—VI militärområdena verksamhet redovisas i tabell H.

Sjukvårdsmateriel. Ett nytt sjukvårds-

materielregister har fastställts. Materielen är klassificerad enligt den s. k. M- och F-koden.

»Provisorisk sjukvårdsmaterielinstruktion» har fastställts. Instruktionen ersätter »Föreskrifter för sjukvårdsmateriel-tjänsten».

Försöksverksamheten har under året huvudsakligen varit inriktad på grundläggande försök och haft som mål att få fram lämplig röntgen- och narkosapparat samt laboratoriemateriel.

Krigsutrustningen har tillförts brännskadeförband.

Sjukvårdsmaterielutrustning för sjuktransporttågen har fastställts.

Autoinjektorer har tillförts utbildningsmaterielen.

Ett nytt centralförråd inom III. militärområdet har tagits i bruk.

Kurser för förrådspersonal från samtliga lokala myndigheter vid armén och marinen har varit anordnade.

Enhetliga normer för planering av förråds- och vårdlokaler samt materielhantering inom armén har fastställts.

Läkemedel. Militärapotekets verksamhet har ökat även under år 1963. Värdet av fullgjorda leveranser till olika avnämare utgjorde 7,4 miljoner kronor. I denna summa ingår leveranser till olika internationella hjälpaktioner m. m.

Betydande nyanskaffningar av läkemedel för krigsmaktens räkning har därjämte skett under året. Bl. a. har anskaffats vissa nya läkemedel för krigssjukhusen samt infusionslösningar av olika slag.

Genom anslag från försvarsmedicinska forskningsdelegationen har forskningsverksamheten rörande nervgasantidoters hållbarhet kunnat intensifieras. Hållbarhetsundersökningar av reglerade läkemedel samt försök med nya typer av emballage pågår kontinuerligt.

Arbetet med rationalisering av läkemedelsförskrivningen för den dagliga sjukvården har fortsatt. Värdefulla synpunkter i denna fråga har erhållits genom samarbete med läkemedelskommittén vid Karolinska sjukhuset. Även i övrigt förefinns ett gott samarbete mellan läkare och forskargrupper vid Karolinska sjukhuset och Karolinska institutet, vilket torde vara till stort gagn för krigssjukvården.

Representanter från apoteket har deltagit i arbetet inom centrala sjukvårds-

beredningen beträffande den framtida utformningen av sjukhusapotek samt i de särskilda utredningarna om den civila och militära blodvätskeförsörjningen i krig.

Apotekets personal har i viss utsträckning deltagit i fortbildningsverksamhet på ett flertal för apotekets verksamhet viktiga områden.

Apoteket har lämnat medverkan vid undervisning av såväl fast anställd som vpl medicinalpersonal inom krigsmakten.

C. Tuberkulosbekämpandet vid försvaret

Skärmbildsundersökningarna har fortgått programenligt i regi av medicinalstyrelsens skärmbildscentral enligt de riktlinjer, som angivits i Tsjv nr 9/1961. Större delen av dessa undersökningar har utförts genom utsända patruller resp. vid försvarets fasta skärmbildsanläggningar vid skilda förband. En mindre del (2 %) har av praktiska skäl utförts vid centraldispensär.

Totala antalet skärmbildsundersökta

utgjorde 142 757 (mot 140 492 under 1962). I detta antal har medräknats 977 speciella skärmbildsundersökningar med huvudsaklig inriktning på hjärtvolymbestämningar i förening med ergometriska funktionsprov m. m., vilket utfördes å värnpliktiga i samband med inskrivningsförrättningar. Tab. C: I redovisar samtliga skärmbildsundersökningar med de primära granskningsresultaten fördelade efter de röntgenologiska föränd-

Tab. C: I. Översikt över skärmbildsundersökningar vid försvaret år 1963

	Totala antalet skärmbildsundersökta	Antal fall i behov av kontroll	Till kontroll remitterade skärmbildsfynd								
			Tbc. läkt, kalk, indur.	Tbc. ej säkert läkt.	Tbc. aktiv?	Övr. pulm. förändr.	Hjärtakärn.	Övr. extra pulm. förändr.	Anomalideformitet.	Ej säkert patol. förändr.	O-lämplig för skb.
<i>Undersökta vid inryckningar, repetitionsövningar m. m.</i>											
1. Genom patrull	139 897	836	120	193	9	311	32	13	6	149	3
därav Armén . . .	111 691	674	91	151	8	261	28	12	3	119	1
» Marinen ..	16 562	95	22	27	—	21	2	1	2	18	2
» Flygvapnet	11 644	67	7	15	1	29	2	—	1	12	—
2. Genom centraldispensär	2 860	39	5	6	2	9	2	—	—	15	—
därav Armén . . .	1 524	21	3	2	1	4	2	—	—	9	—
» Flygvapnet	1 336	18	2	4	1	5	—	—	—	6	—
Summa 1—2	142 757	875	125	199	11	320	34	13	6	164	3

Tab. C: 2. Resultatet av utredningen betr. de skärmbildspositiva kontrollfallen 1963
(Enl. inkomna rapporter, blankett SjsS 614).

	Antal fall	Per 1000 undersökningar		Antal fall	Per 1000 undersökningar
<i>I. Nyupptäckt tuberkulos¹.....</i>	31	0,22	<i>III. Observationsfall</i>	185	1,29
<i>II. Icke-tuberkulösa sjukdomar..</i>	228	1,60	Därav: Nyupptäckta	117	0,82
Därav: Pneumoni, ospecifika			Förut kända	68	0,47
infektioner	95	0,67	<i>IV. Läkta och betydelselösa förändringar</i>	431	3,01
Sarkoidos och bilaterala			Summa kontrollfall	875	6,12
hiluslymfom.....	72	0,50			
Tumör	3	0,02			
Spontan-pneumothorax	5	0,03			
Hjärt-kärlsjukdomar....	25	0,18			
Div. andra sjukdomar..	28	0,20			

¹ Därav öppen lungtuberkulos i 8 fall.

Tab. D. Tuberkulinprovning och calmettevaccinering vid försvaret 1963

	Antal tuberkulinundersökta	Antal negativa	Därav ympade	Antal positiva efter		
				första ympningen	andra ympningen	summa
Armén	36 687	2 608	2 177	1 421	187	1 608
Marinen	6 298	477	425	90	2	92
Flygvapnet	7 115	539	480	349	18	367
Summa	50 100	3 624	3 082	1 860	207	2 067

ringarnas typ. 875 fall, eller 6 per 1 000 undersökta, (mot 7 ‰ 1962) företedde positivt skärmbildsfynd, som motiverade särskild klinisk utredning, oftast vid centraldispensär resp. lungklinik. Resultaten härav redovisas närmare i tab. C: 2. Härav framgår att omkring hälften av utredningsfallen befanns ha patologiska förändringar i behov av åtgärder i någon form, oftast i förening med ändring i värnpliktsförhållandena. Nyupptäckt aktiv lungtuberkulos konstaterades i 31 fall (0,22 ‰), varav 10 i åldersgruppen 19—20 år och övriga jämnt för-

delade inom åldrarna upp till 47 år. I 8 fall förelåg öppen smittsam tuberkulos. Detta innebär fortsatt kontinuerligt sjunkande the-morbiditet under senare år.

Omkring 1/4 av kontrollfallen företedde icke-tuberkulösa sjukdomsformer av olika slag främst ospecifika lunginfiltrat samt sarkoidos med väsentligen oförändrad frekvens gentemot föregående år. C:a 20 % av kontrollfallen hade förändringar av oklar natur och betydelse (»Observationsfall»). Övriga kontrollfall bedömdes ha inaktuella resp. betydelselösa förändringar.

D. Tandvården vid försvaret

Verksamheten har bedrivits enligt bestämmelserna i kungl. brev 29 juni 1945.

Den i tidigare berättelse omnämnda typförändringen av tandvården fortgår

mot en ökning av den konserverande behandlingen samtidigt som protesernas antal minskar. Detta understryker ytterligare önskvärdheten av en modernise-

ring av utrustning och instrument, så att en erforderlig effektivisering av tandvårdsarbetet kan ske.

I år redovisas för första gången antalet akuta fall och antalet olycksfall. Det är all anledning att peka på det höga antalet akuta fall, trots att en omsorgsfull tandsanering av värnpliktskontingenten genomföres omedelbart efter in-

ryckningen just för att minska antalet tandvårkssökande på tandpoliklinikerna. Detta kan tyvärr endast tydas som en fortgående ökad försämring av mun- och tandtillståndet under värnplikts-tjänstgöringen.

Verksamhetens omfattning framgår av tabell E.

Tab. E. Tandvården vid försvaret 1963

	Antal patient- besök	Antal akuta fall	Antal olycks- fall	Konserv behandling		Endodont behandling			Kirurgisk behandling		Prot behandling		Övrig be- hand- ling
				Amal- gam	Sili- kat	Rotfyllning		Am- puta- tion	Ex- trak- tioner	Paro- donto- pati	Kro- nor och bro- led	Pro- tes	
						Vital pulpa	Ej vital pulpa						
Armén ..	126 300	17 510	514	109 951	17 352	4 905	1 717	1 267	16 079	2 774	545	421	70 305
Marinen ..	29 060	2 364	73	28 434	4 239	965	390	216	2 657	957	118	32	22 654
Flygvap- net	29 081	1 917	45	29 458	4 477	943	315	301	2 334	1 078	86	28	15 778
Summa	184 441	21 791	632	167 843	26 068	6 813	2 422	1 784	21 070	4 809	749	481	108 737

E. Ympning mot smittkoppor vid försvaret

Ympning utföres i allmänhet med multiple pressure-metoden. Besiktning har därefter ägt rum på åttonde dygnet.

Tab. F. Ympning mot smittkoppor vid försvaret år 1963

	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal ej besiktigade	Reagerande	Ej reagerande	Reag. i % av besiktigade
Armén	38 999	38 387	612	35 437	2 950	92,32
Marinen	8 491	8 182	309	7 596	586	92,84
Flygvapnet	7 854	7 728	126	6 964	764	90,11
Summa	55 344	54 297	1 047	49 997	4 300	92,08

F. Desinfektionsverksamheten vid försvaret

I sjukvårdsstyrelsens regi utförda behandlingar mot råttor, ohyra, förråds- och andra skadeinsekter redovisas i tab. G.

Av hälsovårdsassistenterna utförda hygienbesiktningar, provtagningar m. m. redovisas i tab. H.

Tab. G. I sjukvårdsstyrelsens regi utförda behandlingar mot råttor, ohyra, förråds- och andra skadeinsekter år 1963

Milo	Antal giftutläggningar mot råttor och möss	Antal behandlingar mot					Antal behandlingar med		Summa utförda behandlingar	Volym av behandlade utrymmen (m ³)
		Ohyra	Förråds-skadeinsekter	Kackerlackor	Husbock	Insekter övriga slag	Cyanväte-gasmetoden	Annan metod		
I	285	17	6	16	4	14	—	57	57	9 000
II	52	11	6	—	—	12	—	29	29	7 000
III	8	—	4	20	—	8	—	32	32	1 420
IV	42	29	20	18	—	18	1	84	85	4 525
V	123	—	2	—	—	11	—	13	13	1 200
VI	120	50	5	—	—	12	—	67	67	7 500
VII	318	—	—	—	—	69	—	69	69	1 600
Summa	948	107	43	54	4	144	1	351	352	32 245

Tab. H. Av hälsovårdsassistenterna utförda hygienbesiktningar, provtagningar m. m. år 1963

	Milo						
	I	II	III	IV	V	VI	Summa
Hygienbesiktningar betr.:							
vattentäcker och avlopp	122	32	356	35	75	28	648
matinrättningar	165	28	42	76	34	55	400
övriga livsmedelslokaler	79	46	60	63	64	40	352
bostäder (förläggingslokaler) ..	121	37	11	39	19	116	343
frisersalonger	6	7	2	10	7	7	39
stall	2	7	—	3	9	10	31
furagemagasin	2	6	—	3	8	14	33
hundgårdar	9	21	11	2	5	4	52
yttre renhållning	207	45	44	30	56	92	474
byggnader avsedda till förråd ..	132	3	9	29	2	2	177
arbetarskydd	143	12	12	11	6	45	229
Vattenprovtagningar	112	53	240	37	46	26	514
Livsmedelsprovtagningar	6	2	3	17	5	7	40
Koloxidundersökningar	28	8	22	—	2	6	66

G. Sjuklighet, sjukdomar och sjukvård vid försvaret

Följande redovisning omfattar icke blott värnpliktiga m. fl. utan även övrig personal, till vilken räknas officerare och underofficerare jämte vederlikar samt sådan civil personal, som ej är anställd genom kollektivavtal.

Sjuklighet. En översikt av sjukligheten vid förbanden inom samtliga försvarsgrenar lämnas i *tab. 1* (bilagan). Därav framgår bl. a. att antalet nyinsjuknade under året fördelade sig på följande sätt:

	Antal nyinsjuknade		
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	49 386	15 197	64 583
Marinen	7 481	6 156	13 637
Flygvapnet	6 755	9 379	16 134
Summa	63 622	30 732	94 354

Därvid bör för marinens del beaktas att sådana som insjuknat å fartyg men sedan avpolletterats till örlogsstation

	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa
<i>Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.: Avförda ..</i>	<i>49 394</i>	<i>7 493</i>	<i>6 768</i>	<i>63 655</i>
därav såsom tjänstbara	44 681	6 818	6 398	57 897
tillf. odugliga	3 067	434	261	3 762
odugliga	1 629	241	108	1 978
döda	17	—	1	18
<i>Övrig personal: avförda</i>	<i>15 065</i>	<i>6 106</i>	<i>9 336</i>	<i>30 507</i>
därav såsom tjänstbara	15 046	6 098	9 330	30 474
tillf. odugliga	—	—	—	—
odugliga	—	—	—	—
döda	19	8	6	33

kan på båda hållen ha uppförts som nyinsjuknade och sålunda ha blivit dubbelräknade.

Hela antalet nyinsjuknade utgjorde 94 354 mot 85 844 och 88 947 under de två närmast föregående åren (1962 och 1961).

Enligt ovanstående sammanställning har det stora flertalet av de sjukredovisade vpl m. fl. (91,0 %) avförts såsom dugliga till krigstjänstgöring (tjänstbara), medan 5,9 % ansetts tillfälligt odugliga och 3,1 % odugliga; 18 personer har avlidit. Antalet icke tjänstbara var relativt lägst inom flygvapnet. Av övrig personal har samtliga överlevande kunnat omedelbart återinträda i tjänst.

	Antal sjukdagar		
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	269 898	172 343	442 241
Marinen	47 885	59 718	107 603
Flygvapnet	38 358	67 563	105 921
Summa	356 141	299 624	655 765

Enligt ovanstående och följande tablåer förekom under året 655 765 sjukdagar inom hela försvaret eller 2,3 sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar mot 560 386 resp. 2,1 föregående år. Antalet sjukdagar har ökat både absolut ta-

get och i förhållande till antalet tjänstgöringsdagar.

Sjukligheten bland vpl m. fl. var lägst vid flygvapnet. Vpl m. fl. hade lägre sjukfrekvens än övrig personal inom försvaret i dess helhet.

Sjukligheten bland vpl m. fl. varierade betydligt mellan de olika förbanden. Inom armén förekom det största antalet sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar vid Roslagens luftvärnsregemente (3,1), Norra Smålands regemente och Norrlands signalbataljon (3,0) medan det lägsta antalet redovisades av Krigsskolan och Norra skånska regementet (0,8).

Inom marinen redovisade flottan i övrigt (exkl. fartygen) ett relativt högt antal sjukdagar bland vpl m. fl. och övrig personal (2,5 och 4,4). Detta förhållande bör bedömas med hänsyn till att där medtages icke blott sjukdomsfall bland deras egen personal utan även från fartygen avpolletterade. Dessa avpolletterade fall utgör i stort sett de svårare och mest långvariga sjukdomsfallen å fartygen. Av denna anledning kunde i stället fartygen formellt redovisa den lägsta sjukligheten eller 1,1 bland vpl m. fl. och 0,7 bland övrig personal.

	Antal sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar		
	Vpl. samt fast anst. ubef.o.men.	Övrig personal	Summa
Armén	2,0	3,1	2,3
Marinen	2,1	3,4	2,6
Flygvapnet	1,6	2,6	2,1
Summa	1,9	3,0	2,3

	Antal sjukdagar i medeltal per insjuknad		
	Vpl. samt fast anst. ubef.o.men.	Övrig personal	Summa
Armén	5,5	11,3	6,8
Marinen	6,4	9,7	7,9
Flygvapnet	5,7	7,2	6,6
Summa	5,6	9,7	7,0

	Antal sjukdagar			
	vid truppen	å militär-sjukhus	å civilt sjukhus	Summa
<i>Vpl. samtl fast anst. ubef. o. men.</i>	37,1	54,5	8,4	100,0
Armén	33,3	58,4	8,3	100,0
Marinen	48,6	43,9	7,5	100,0
Flygvapnet	48,9	40,9	10,2	100,0
<i>Övrig personal</i>	88,6	1,3	10,1	100,0
Armén	89,2	1,1	9,7	100,0
Marinen	90,2	1,3	8,5	100,0
Flygvapnet	85,4	2,1	12,5	100,0

Inom flygvapnet varierade sjukligheten från högst 2,7 vid Göta flygflottilj till lägst 1,0 vid Norrbottens flygflottilj.

De under året inträffade sjukdomsfallen varade i genomsnitt 7,0 dagar, kortare tid eller 5,6 dagar för vpl m. fl. och längre eller 9,7 dagar för övrig personal. Medeltalet sjukdagar per insjuknad är högre än föregående år.

Slutligen kan ovanstående sammanställning lämnas över det relativa antalet sjukdagar vid truppen (inkl. hem-

met), å militärsjukhus och å civilt sjukhus.

Skillnaden mellan vpl m. fl. och övrig personal är markant. Beträffande vpl m. fl. har sålunda 37 % av sjukdagarna tillbragts vid truppen eller i hemmet mot 89 % för övrig personal. Motsvarande tal för år 1962 utgjorde 36 och 87 %.

Sjukdomar. Förekomsten av olika sjukdomar redovisas i tab. 2 (bilagan). Det bör påpekas, att vid sammanställan-

	Vpl. samtl fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Summa
	Armén	Marinen	Flygvapnet	Samtliga	Armén	Marinen	Flygvapnet	Samtliga	
Antal nyinsjuknade	49 386	7 481	6 755	63 622	15 197	6 156	9 379	30 732	94 354
Därav i % med									
Infektionssjukdomar och parasitära sjukdomar.....	4,7	5,9	4,9	4,8	0,8	0,5	1,0	0,8	3,5
Tumörer.....	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1
Allergiska sjd. Endokrina syst. sjd. Ämnesoms. sjd. Nutrientsrubbn. Blodbild. org. o. blodsjukdomar	0,6	0,3	0,7	0,6	0,5	0,3	0,4	0,4	0,5
Mentala sjukdomar. Psykoneuroser	2,7	2,5	2,0	2,6	1,7	1,3	1,0	1,4	2,2
Nervsystemets o. sinnesorganens sjukdomar	2,1	1,7	1,7	2,0	2,3	1,6	2,0	2,1	2,0
Cirkulationsorganens sjukdomar	0,5	0,3	0,2	0,5	1,1	1,1	0,8	1,0	0,6
Respirationsorganens sjukdomar	54,9	60,8	55,1	55,6	58,9	59,4	58,2	58,8	56,7
Digestionsorganens sjukdomar	12,4	11,6	19,2	13,0	15,5	16,5	23,5	18,2	14,7
Urogenitalorganens sjukdomar	0,7	0,6	0,4	0,6	1,4	2,0	1,3	1,5	0,9
Havandeskapets, förlossnings- o. barnsängstidens sjukdomar ..	—	—	—	—	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Hudens o. underhudens, skelettets o. rörelseorganens sjukd.	5,4	3,4	2,9	4,9	5,5	5,7	4,1	5,1	5,0
Medfödda missbildningar	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Senilitet. Ofullständigt preciserade fall.....	3,1	3,0	1,3	2,9	3,7	4,5	1,3	3,1	3,0
Skador genom yttre våld och förgiftning.....	12,8	9,5	11,4	12,3	8,2	6,8	6,2	7,3	10,7

det av antal fall av olika sjukdomar vid marinen en mindre dubbelräkning skett i den mån de från fartygen avpolletterade redovisats såväl å fartyget som å vederbörande örlogsstation under samma eller olika diagnos.

I tablå å sid. 11 ges en fördelning av antalet nyinsjuknade under året på grupper av sjukdomar.

Vanligast förekommande var respirationsorganens sjukdomar, till vilka räknades 56,7 % av samtliga sjukdomsfall. Därefter kom digestionsorganens sjukdomar, skador genom yttre våld och förgiftning samt hudens, skelettets och rörelseorganens sjukdomar, omfattande 14,7, 10,7 och 5,0 %. På samtliga övriga grupper av sjukdomar kom endast 12,9 %, bland vpl m. fl. 14,2 % och bland övrig personal 10,6.

Fördelningen på olika grupper av sjukdomar var i stort sett likartad för vpl m. fl. och övrig personal. För de förstnämnda spelade dock infektions-sjukdomar och skador genom yttre våld och förgiftning en större roll än för övrig personal, bland vilka i stället respirationsorganens och digestionsorganens sjukdomar hade större betydelse.

Tab. 2 (bilagan) ger närmare upplysning om förekomsten av olika sjukdomar. Där anges bl. a., att tuberkulos orsakade 167 fall, påssjuka 336 fall, inflammation i mellanörat och mastoidit 589 fall, vanlig förkylning 22 142 fall och övriga akuta infektioner i övre luftvä-

garna 24 948 fall, influensa 2 114 fall, akut bronkit 2 835 fall, gastrit och duodenit 1 675 fall, gastroenterit och kolit 9 815, reumatism 1 872 fall samt bland skador stukning 1 875 fall. I övrigt hänvisas till tabellen.

Antalet *avlidna* vid försvaret redovisas i tab. 3 (bilagan). Såsom anges i nedanstående tablå avled 107 personer. Av dessa avlidna hade 51 varit sjukredovisade (se tab. 1).

	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	32	24	56
Marinen	2	9	11
Flygvapnet	23	17	40
Summa	57	50	107

Våld och olyckshändelse utgjorde den viktigaste dödsorsaken bland vpl m. fl. Dit kunde räknas 52 av dödsfallen, varav 27 vid armén, 2 vid marinen och 23 vid flygvapnet. Bland dessa kom främst 18 fall av trafikolycka, 6 olyckshändelser av annan art, 17 flyghaveri och 9 självmord. Av andra dödsorsaker förekom bland vpl m. fl. inalles 5 fall.

Även bland övrig personal var våld och olyckshändelse en betydande grupp med 23 fall. Bland dessa kom främst 9 dödsfall vid flyghaveri. Av andra dödsorsaker redovisades inalles 27 fall, bland vilka särskilt märktes 8 fall av svulster och 10 fall av hjärtinfarkt.

II. Armén

(Berättelse avgiven av arméöverläkaren)

A. Fältläkarkåren m. m.

Fältläkarkårens stat omfattar fr. o. m. 1963 263 läkare, nämligen

- 1 arméöverläkare
- 9 fältläkare
- 38 regementsläkare
- 48 bataljonsläkare
- 71 bataljonsläkare vid fältläkarkåren
- 6 extra bataljonsläkare
- 90 fältläkarstipendiater.

Fältläkarkårens reserv utgjorde vid 1963 års utgång 296 läkare, därav

- 1 arméöverläkare
- 8 fältläkare
- 12 regementsläkare
- och 275 bataljonsläkare.

Vid 1963 års ingång var 2 regementsläkarbeställningar (I 4, S 2) och 23 bataljonsläkarbeställningar (I 1, I 3, I 4, I 5, P 10, I 12, I 14, P 18, I 20, I 21, K 4, A 1, A 6, Lv 5, Lv 7, Ing 1, Ing 3, S 1, T 1, T 2, T 3, JS, KS) vakanta. (Tjänsterna på S 2, Ing 1, och KS dock tillsatta på förordnande.)

Under 1963 har 4 bataljonsläkarbeställningar (I 3, Ing 1, Ing 3 och KS) kunnat återbesättas, men samtidigt har 3 regementsläkarbeställningar (I 21, A 1, och A 8) (A 8 p. g. a. regläk. förordn. i annan tjänst), samt 3 bataljonsläkarbeställningar (InfSS, A 4, och A 8) blivit vakanta.

Vid 1963 års utgång var 5 regementsläkarbeställningar (I 4, I 21, A 1, A 4 och A 8) samt 24 bataljonsläkarbeställningar (I 1, I 4, I 5, P 10, I 12, I 14, P 18,

I 20, I 21, InfSS, K 4, A 1, A 4, A 6, A 8, Lv 5, Lv 7, S 1, T 1, T 2, T 3, JS samt 2 vid AL) vakanta.

Svårigheten att fylla de vakanta förbandsläkarbeställningarna kvarstår alltså jämt. Sälunda har vakanta platser flera gånger ledigförklarats utan att någon sökande anmält sig.

Vid 1963 års utgång var 16 tjänster som bataljonsläkare vid kåren och 74 tjänster som fältläkarstipendiater vakanta. Vakanserna i läkarbeställningarna medför att många bataljonsläkartjänster måste bestridas av unga fältläkarstipendiater och värnpliktiga läkare beordrade under så kort tid som en eller högst två månader. Detta ständiga ombyte av delvis ofullständigt utbildade läkare vid förbanden medför högst allvarliga olägenheter, bl. a. försämrad sjukvård för de värnpliktiga och övrig personal, som är hänvisad för vård av förbandsläkare.

Trots att de värnpliktiga läkarnas tjänstgöringstid huvudsakligen skall användas för egen utbildning har denna brist på ständigt tjänstgörande läkare och övriga läkare tillhörande fältläkarkåren medfört att ett stort antal av de värnpliktiga läkarna måst tagas i anspråk exempelvis för inskrivningsförrättningarna. Systemet har utfallit väl och det kommer att användas i ökad utsträckning under nästkommande år.

Enligt kbr 28/6 1962 får befattningar

förlämläkarstipendiatör vid uppkommande ledighet icke återbesättas. Antalet besatta befattningar nedgick från 25 till 16 under år 1963.

Volymen av forskningsärenden har un-

der året ökat högst avsevärt, vilket nödvändiggör att arméöverläkarens tjänstegrensinspektion förstärkes med ytterligare en läkare.

B. Utbildningsfrågor

Fortsatt utbildning av förbandsläkare och bataljonsläkare vid fältläkarkåren och fältläkarkårens reserv har skett i form av taktisk kurs med 21 deltagare, kurs för brig-, förd-, och etgrpläkare med 19 deltagare, kurs för foläkare med 9 deltagare, kurs i modern krigssjukvård med 16 deltagare.

5 fackutbildningskurser för vpl läkare har hållits med sammanlagt 185 elever, 3 kurser för vpl tandläkare med sammanlagt elevantal 132 samt en kurs för vpl apotekare med 27 elever.

För vpl läkare och tandläkare i hudsak placerade vid förband inom II, V, och VI, milo har även under 1963 två vinterutbildningskurser anordnats med ett sammanlagt elevantal av 30.

Kurser för medicinalpersonal vid repövning har anordnats vid T 1—T 3 samt P 6 i fyra olika omgångar med sammanlagt c:a 220 deltagare. Centraliserad utbildning för röntgenmanskap har även arrangerats.

Specialutbildning vpl I, tjug har arrangerats för apoteksbiträden, laboratoriebiträden och röntgenmanskap.

Utbildningskontroll har ägt rum vid 13 förband med sammanlagt 13 kontroller.

Såväl i samband med utbildningskontroller som genom talrika förfrågningar har konstaterats ett ökat intresse för och värdesättande av sjukvårdstjänsten vid de olika förbanden.

C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén

Hälsotillståndet har från det övervägande flertalet (3/4) av arméns förband rapporterats vara gott. Under året har förekommit vissa smärre anhopningar av övre luftvägsinfektioner men ingensstädes ifrån har allvarligare fall meddelats.

Beträffande organiska sjukdomar påpekas från ett par av infanteriregementena ett konstant ökat antal fall av ulcussjukdom såväl hos befäl som hos värnpliktiga. När sjukdomen förekommer hos befälet, sätts detta i samband med den alltmer tilltagande psykiska

pressen kombinerad med rådande vakansläge. Den allmänna befälsbristen ökar fortlöpande tendensen till odisciplin, nonchalans och slöhet hos de värnpliktiga (regementsläkaren P 1).

Psykisk sjukdom som orsak till nedgruppering, ID- och O-förklaring synes alltfjänt liksom under tidigare år bli allt vanligare. Sakförhållandet påpekas från så skilda håll som Sundsvall (Lv 5), Uddevalla (I 17), Skövde (T 2) och Solna (Ing 1). Regementsläkarens T 2 uppfattning är att problemet förefaller vara mest uttalat bland värnpliktiga, som

kommer från de stora städerna. Ing 1 redovisar i det närmaste 100 % fler nedgrupperade, O- och ID-förklarade till följd av psykisk orsak bland rekryterna (88) än av samtliga andra sjukdomsor-saker (45). Siffrorna för de till repetitionsövning inkallade visar det motsatta förhållandet, nämligen 79 resp. 270.

En annan sida av problemet med de psykiska sjukdomarna påtalas från Ss-K 1, dit bl. a. ett stort antal tidigare straffade överförs i samband med att förbandet erhåller värnpliktiga för centrala staber, förvaltningar m. fl. institutioner. Bestämmelser för att åstadkomma ett bättre urval har utfärdats. Problemet med de tidigare straffade påtalas även från Eksjö (Ing 2).

Bland andra sjukdomar som speciellt omnämnts i förbands- och miloläkarnas rapporter är alltså de veneriska sjukdomarna aktuella till följd av det på vissa håll ökade antalet fall. På andra tycks de ej innebära något problem, vilket sammanhänger med att venerisk sjukdom (så gott som alltid gonorré) ej behöver förorsaka vare sig sjukanmälan eller behandling å förbandssjukhuset utan kan skötas helt inom den civila sjukvårdssektorn utan frånvaro från tjänsten.

Lungtuberkulos är alltfört en realitet även bland rekryterna. Under 1963 nyupptäcktes 31 fall av aktiv sjukdom inom krigsmakten (0,22 %), av dessa tillhörde 10 rekryterna. Särskilt norrlandsförbanden omnämner sjukdomen i sina rapporter; VI. milo redovisar sammanlagt 6 säkra och 17 misstänkta fall. Uppgifter har även inkommit från I 2, I 5, I 11, I 14, I 17, P 2, A 3, Lv 3, Ing 2, T 1, TygS och RS. Från ett flertal förband omnämnes ett utmärkt gott samarbete med vederbörande dispensärer.

Tjtf militärområdesläkaren VI. milo

har tagit upp frågan om ympning mot stelkramp. Sjukdomen är alltså en påtaglig realitet i Norrbotten och han anser att det är nödvändigt att låta göra ympningen, som aldrig påvisats förorsaka komplikationer, obligatorisk.

För att övergå till olycksfallen påtalas den onödigt höga frekvensen därav från Hässleholm (P 2) och Malmö (Lv 4) till följd av övningar på hinderbanan, från Solna (Ing 1) uppkomna i samband med cykeltolkning och från Falun (I 13), där bollspelen, d. v. s. handboll, fotboll och ishockey svarar för merparten.

Konditionsproblemet, som är aktuellt särskilt i samband med de nyinryckande rekryternas fysiska utbildning, omnämnes denna gång endast från P 1.

Från Ss-K 1 föreslås en radikal förändring av tjänstgöringstider för de till Ss inryckande värnpliktiga för att dessa på ett bättre sätt skulle kunna svara för sina uppgifter vid de centrala militära institutionerna. Det mycket svårbemästrade problemet med de årliga bytena, vilka ofta förorsakar längre tids förlust av nödvändig och upplärd arbetskraft skulle kunna bemästras medelst inryckning fyra gånger årligen, vilket f. ö. sker vid flygvapnet.

Det hygieniska problemet är alltså påtagligt stort trots den från många håll meddelade glädjande upprustningen av enstaka kaserner. Dåliga golv finns alltså alltså omnämnda i rapporterna från I 12, P 10 och P 18. En luftkub per man om 5,7 m³ i stället för den i projekteringsunderlag för militära byggnader normerade 13,5 m³ redovisas från T 1.

Synnerligen dålig allmän hygien till följd av allmän nedslitning av byggnader är meddelat gällande för Åstön, där dessutom förorenat vatten förorsakat stora besvärligheter, Marma och Trossnäs.

Köksinrättningarnas dåliga hygieniska

standard är en allvarlig realitet, som omnämnas i inte mindre än tio rapporter eller från I 2, I 4, I 17 («direkt hälsovådlig»), I 21, P 10, A 4, Ing 2, S 1, T 2 och AUS. Från än fler eller ett dussintal förband är förbandssjukhusets standard omnämnd som ej tillfredsställande, nämligen I 3, I 4, I 13, I 15, I 16, I 17, K 1, P 7 Y, P 10, A 4, A 6 och A 7.

Det verkligt stora hygieniska problemet utgöres av brist på bad och/eller varmvatten. På de 52 enheterna redovisar blott fem (I 17, P 6, A 3, Ing 3 och KS) tillgång till såväl bad som varmvatten. Åtta saknar egna bad; på två av dessa förband kan de värnpliktiga beredas bad blott en gång varannan vecka. (Sv. Läkartidn. 61:1127, 1964.) Badinrättningen på I 13 har rubricerats som direkt hälsovådlig.

Ett ofta påtalat förhållande, som alltså ej tillrättats, är expeditionsföreståndarnas arbetsbelastning. Många förbandsläkare redovisar öppet att de under hela året lyckats knyta extra hjälp, vanligen ett underbefäl, till sjukavdelningens expedition. Trycket som framförts även tidigare på att alla kassaärenden

bör överlämnas till respektive kassaavdelningar har blivit än större sedan löneutbetalning numera sker centralt från FCF, varigenom arbetsbelastningen på kassaavdelningarna skulle ha minskats. Däremot har trycket på sjukavdelningarnas expeditionsföreståndare samtidigt ökat, eftersom fr. o. m. den 1.7. 1963 de nya bestämmelserna om löne- och semesterförmåner för statstjänstemän trädde i kraft. En väsentlig svårighet utgör det förhållandet, att under expeditionsföreståndarens semester eller ledighet av annan orsak finns ingen som är lämplig svara för arbetsuppgifterna. Att ej endast härefter utan så gott som ständigt övertid förekommer är ett mågenstädes ifrån omvittnat faktum. Expeditionsföreståndaren på sjukavdelningen är den ende representanten för underbefälskåren, som ej erhåller övertidserättning (P 18). Problemet har tagits upp i inte mindre än 25 av förbandsläkarnas årsberättelser och pockar på en snar lösning.

Stockholm i juli 1964.

G. Hesselblad

Arméöverläkare

III. Marinen

(Berättelse avgiven av marinöverläkaren)

A. Marinläkarkåren

Marinläkarkårens stat omfattade den 31/12 1963 73 läkare, nämligen

- 1 marinöverläkare
- 2 specialmarinläkare
- 5 förste marinläkare
- 13 marinläkare av 1. graden
- 1 ögonläkare
- 49 marinläkare av 2. graden
- 2 marinläkarstipendiater*.

Vakanser:

- 1 marinläkare av 1. graden, Ao 21, vid KA 2
- 3 marinläkare av 2. graden, arvode, varav 2 genom förordnande på annan marinläkartjänst.

Vakansen vid KA 2 har under året uppehållits av vpl marinläkare och marinläkarstipendiat (1 månad).

Sammanlagt 13 beställningar på aktiv stat har under året nybesatts, varav 1 specialmarinläkare, förordnad tills vidare, 1 1:e marinläkare, förordnad intill 1 juli 1964 och 11 marinläkare av 2. graden, varav 5 tidigare marinläkarstipendiater och 6 vpl marinläkare.

Marinläkarkårens reserv räknade 146 marinläkare, varav 28 tillhör 1933 års reservbefälsorganisation, 77, av vilka 3 pensionsavgångna, tillhör 1943 års reservbefälsorganisation och 41, av vilka 2 pensionsavgångna, tillhör 1962 års reservbefälsorganisation, därav 17 avgångna från aktiv stat, 5 överförda från 1943 års reservbefälsorganisation och 17 vpl marinläkare.

B. Sjukvårdspersonalen

Ett antal vakanser i sjuksköterskebefattningar och för kvinnlig biträdespersonal har fått uppehållas genom vikariat. I vissa fall har stam- och värnpliktig manlig sjukvårdspersonal temporärt bestridit tjänsten i dylika befattningar.

Personalläget beträffande sjukvårdsunderofficerare och underbefäl tenderar att bli besvärande; speciellt gäller detta sjukvårdsunderbefäl för sjö tjänst. Den disponibla kadern har decimerats och ett flertal högbåtsmän är av hälsoskäl m. m. icke lämpade för sjökommandering. En liten nyrekrytering har ägt

rum under 1963, men då denna personal på grund av egen utbildning under de närmaste åren icke är gripbar, kommer läget att bli problematiskt.

Även inom uoffkategorien har ett bortfall ägt rum genom avskedstagande, förenande av högre tjänster och dödsfall. Nyrekryteringen håller dock i stort sett jämna steg med avgången. Detta beroende på att en utbildningsgång till sköterskekompetens finns för denna kategori inom marinen. Det är angeläget att en dokumenterad yrkeskompetens även kan erbjudas sjukvårdsunderbefälet.

* Organisationen upphörde den 1 juli 1962, när ny reservbefälskungörelse trädde i kraft.

C. Utbildningsfrågor

I avvaktan på pågående statliga utredningars resultat har endast smärre justeringar företagits i de f. n. gällande utbildningsplanerna.

Ett antal marinläkare har under året genomgått specialkurser. Bl. a. har en deltagit i försvarshögskolans kurser och en i samband med tjänstgöring i försvarsstaben följt viss av skolans utbildning. Även i sjukvårdsberedskapsnämndens kurs »Strålskadeskydd och strålskadevård» har marinläkare med stabsbefattning i krigsorganisationen deltagit.

En stabsläkarkurs anordnades under hösten vid MKS, vilken gav värdefulla erfarenheter.

De värnpliktiga läkarnas och tandläkarnas rekrytutbildning anordnades i likhet med föregående år.

I årets fackutbildningskurs deltog förutom läkare och tandläkare ett mindre antal psykologer.

Repetitionskurser för vpl läkare och tandläkare anordnades förbandsvis i avslutning till repetitionsövningar. Ett antal läkare har därutöver deltagit i fälttjänstövningar. Deltagandet i fälttjänstövningar och befälskurser i samband med repetitionsövningar är nödvändigt för krigsanvändbarheten.

Försvarstandläkarna har deltagit dels i av försvarets sjukvårdsstyrelse anordnade kurser, dels i konferenser anordnade vid marinledningen.

De vid Marinens sjukvårdsskola anställda instruktionssköterskorna deltog i en av arméöverläkaren anordnad kurs vid T 4 i Hässleholm.

Kompletteringsutbildning av fast anställda och värnpliktiga sjukvårdsunderofficerare och -underbefäl har bedrivits vid kirurgiska avdelningar och blodgi-

varcentraler. Kurser i krigssjukvård har anordnats i Stockholm och Karlskrona samt en särskild instruktörskurs för främst kustflottans sjukvårdsunderbefäl på BÖS. Ett antal sjukvårdsunderofficerare har deltagit i utbildningen vid sjukvårdskompani m. m. vid T 4 samt viss skyddstjänstutbildning vid marinens och arméns skyddsskolor. Härutöver har den tidigare påbörjade korrespondensundervisningen fortsatt i bl. a. allmän psykologi och kommunal hälsovård.

Ett par sjukvårdsuoff påbörjade en större preparandkurs för att söka vinna inträde till hälsovårdsutbildning vid Statens institut för folkhälsan.

Ovan nämnda kompletterande yrkesutbildning har visat sig synnerligen värdefull för såväl höjande av yrkesskickligheten som utjämnandet av de skillnader i miljöutbildning m. m. som tidigare förelåg mellan elever utbildade för sjö- respektive landtjänstgöring.

För uoffelever utbildade enligt nya utbildningsgången (sköterskekompetens) anordnades specialutbildning i operations- och narkosteknik, blod-vätsketjänst samt klinisk fysiologi.

Under året påbörjade ytterligare fyra sjukvårdsunderbefäl sjuksköterskeutbildning vid Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola. Av de 12 elever som vid olika tidpunkter påbörjat denna utbildningsgång har hittills 6 erhållit legitimation som sjuksköterska.

Behov föreligger att nyrekrytera och utbildningsmässigt kvalitativt höja sjukvårdsunderbefälets standard. Tre furir-aspiranter har anställts för vilka planeras en ny utbildningsgång i medicinskt avseende, ledande till kompetens motsvarande operationsassistent.

Utbildningen av värnpliktiga sjukvårdare sker vid Marinens sjukvårdsskola. Avsaknaden av en fast utbildningsläkartjänst är till men för kontinuiteten i utbildningsverksamheten. Tillräckligt medicinskt inflytande är med nuvarande organisation icke garanterat beträffande yrkesutbildningen. I avvaktan på FSU-62 är skolan fortfarande provisoriskt anordnad vid KA 4 i Göteborg.

Utbildningen vid civila sjukhus har utökats till 10 resp. 7 veckor för uoffuttagna resp. underbefälsuttagna värnpliktiga sjukvårdare.

Den utöver grundutbildningen meddelade förstahjälputbildningen m. m. kompletteras på olika sätt för olika personalkategorier. För flottans officerare anordnas under vapenofficersskolan en särskild sjukvårdskurs förlagd dels till BÖS, dels till olika civila sjukhus i Stockholm.

För kustartilleriets officerare och underofficerare anordnades en två veckors kurs vid Marinens sjukvårdsskola. Främst för flottans befälspersonal anordnas specialkurser i stridssjukvård och olycksfallsvård. Förutom för personal placerad på ubåtar, motortorpedbåtar, minsvepare och helikopterförband

anordnades under året en kurs för isbrytarpersonal. Antalet elever i de sistnämnda kurserna är begränsat till 3—12 man. Vissa kurser förlägges helt till Kristianstads centrallasarett, lasarettet i Västervik och sjukhus i Stockholmsområdet, andra genomföres som en kombination av teoriutbildning vid Bergaskolorna och civil sjukhustjänstgöring.

Utöver det värde denna utbildning har för olycksfallsberedskap i fred och krig bidrager den till att öka förståelsen hos befälspersonalen för sjukvårdens roll i krigsorganisationen.

Kustflottans personal kan av tidsbrist i den nuvarande utbildningsorganisationen icke erhålla tillräcklig sjukvårdsutbildning vid Karlskrona örlogsskolor under rekrytkursen. Svårigheter föreligger att helt kunna meddela den erforderliga kompletteringen ombord. En stor del av denna utbildning har successivt överförts från fartygen till stridssjukvårdsskolan BÖS. Genom att denna skola utöver alla kurser inom Bergaskolornas ram även får övertaga stora delar av kustflottans stridssjukvårdsutbildning är utbildningsverksamheten där av betydande omfattning.

D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen

1. Hälso tillståndet

Beträffande sjukligheten har intet särskilt anmärkningsvärt förekommit. Ett lätt fall av tuberkulos samt några miss-tänkta dylika har uppdagats. De venerologiska fallen har icke visat någon oroande ökning. De drabbade visar emellertid ofta en oroande slapp och ansvarslös inställning till problemet. Från KSS och BÖS rapporteras hög förekomst av svampeksem, vilket kan komma att påkalla utvidgad utredning.

Fall av utomlands hämtad paratyfus ledde icke till epidemi. Alkoholproblem förekommer men förefaller ej ha ökat. Säsongmässiga variationer av luftvägsinfektioner har, såsom tidigare, utsatt marinens sjukvårdsanstalter och deras personal för perioder av svår belastning.

2. Sjukvård

Viss med landstinget integrerad sjukvård har förekommit vid KA 5 sjukhus, GK. Genom bristande personalresurser

har verksamheten måst begränsas till 34 civila patienter, innebärande 540 vård-dagar med en inkomst av 10 800:— kr.

Vid sjukvårdsförvaltningen MKS har man tillämpat systemet att genom kassa-förskott direkt reglera förekommande sjukersättningar samt genom räkning i efterhand hos försäkringskassa och riks-försäkringsverket utanordna stadgad återbäring.

Anordningen bedöms ha varit bekväm och medfört tidsvinst för patienterna.

Inom marinens tandvård har med po-sitiv erfarenhet tillämpats samutnyttjan-de mellan F 2 och KSS. Arrangemanget är på väg mot fastare form.

En genomgående tendens inom mari-nens tandvård är ett ökande krav på mo-dern materiel särskilt högvarviga borr-maskiner.

3. Sanitet

En viss upprustning av sjukvårdsloka-ler och förläggningar har på flera plat-ser ägt rum men ställvis föreligger en besvärande eftersläpning i den hygie-niska standarden, vilket anmälts i veder-börlig ordning.

Sålunda är vid Härnösands kustartil-leriregemente kasernerna trångbodda och otidsenliga. Samma gäller CMKV där varmvattentillgång dessutom saknas och behov av ny bastu föreligger. Vid KA 4 saknas bastu. Inom Gotlands kustartille-ri-försvar är ytterförläggningarna otill-fredsställande.

Inom MKS/BK är basförsvarsskolans

matinrättning vid Rosenholm utdömd och den hårt belastade stora matinrätt-ningen vid Sparre hårt sliten och hygie-niskt otillfredsställande. Det senare för-hållandet är närmast ohållbart och på-kallar skyndsamma åtgärder, vilket an-mälts i särskild ordning.

Till sjöss har färskvattenproblemen varit föremål för fortlöpande uppmärk-samhet och utredning.

Sanitära problem ombord har i ett par fall uppstått genom att rådande medel-knapphet bl. a. vid rustning av fartyg slagit igenom i form av en otillåtlig av-prutning på den hygieniska standarden, vilket föranlett påpekanden och åtgär-der.

En stabsmässig utredning har igång-satts för att finna smidigare och effek-tivare former för det teknisk-hygieniska samarbetet med avseende på örlogsfar-tyg.

4. Sjukvårdsmaterielen

Den nya stridssjukvårdsmaterielen för stridssjukvårdsorgan i land befinner sig fortfarande under leverans och har inom vissa regioner blivit föremål för s. k. gemensam förrådshållning av vilket man ännu icke har någon pålitlig erfarenhet. Man är i färd med att framtaga nya nor-mer för motsvarande materielbehov om-bord.

Stockholm i juli 1964

Lars Troell

Marinöverläkare

IV. Flygvapnet

(Berättelse avgiven av flygöverläkaren)

A. Läkare vid flygvapnet

Antalet läkarbefattningar på flygvapnets stat vid årets slut var följande:

- 1 flygöverläkare Bo 1
- 2 förste flygläkare Ao 25 (överstelöjtnants tjänsteklass)
- 2 specialflygläkare ABp 23 m. arvode (överstelöjtnants tjänsteklass)
- 4 förste flygläkare Ao 23 (majors tjänsteklass)

17 flygläkare 1. graden Ao 21 (kaptens tjänsteklass)

24 flygläkare 2. graden (arvode) (löjtnants tjänsteklass)

I flygvapnets reserv fanns vid årets slut 1 flygöverläkare, 8 förste flygläkare samt 38 flygläkare i lägre grader.

Vid 1963 års utgång var 3 befattningar som flygläkare av 2. graden vakanta.

B. Sjukvårdspersonalen

Vid samtliga förband där så varit möjligt har vid årets slut den manliga sjuk-

vårdspersonalen civilmilitär ställning.

C. Utbildningsfrågor

För läkarna har under 1963 anordnats flygläkarkurs, flygkurser för flygläkare, baskurs samt flottiljläkarmöte. Under året var ingen flygmedicinsk konferens anordnad. På grund av sammanfallande till tiden med flygvapenövning kunde endast några få läkare delta i den europeiska flygmedicinska kongressen i Rom.

För utbildning av värnpliktiga sjukvårdare har centrala sjukvårdsskolor varit organiserade vid F 4 och F 12. Praktisk utbildning har bibringats de värnpliktiga sjukvårdarna på civila sjukhus.

Sjukvårdskurs har anordnats på ett flertal flottiljer för flottiljpoliser för dessas bättre utnyttjande i räddningstjänsten.

D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet

I. Sjukvårdslokalerna och -materielen

Planeringsarbeten för nya sjukhus vid F 5 och F 1 har påbörjats. Behov av tillbyggnad och reparation vid F 16, F 21 och F 3 kvarstår men aktualiseras ej nu inför det snara framläggandet av för-

slag till betänkande om förbandssjukvården av FSU 62.

I övrigt är sjukvårdslokalerna vid flygvapnets förband väl underhållna och i gott skick samt utrustade med tillräckliga och ändamålsenliga inventarier.

Den slutna sjukvården för 8 förband är genom centralisering förlagd till andra försvarsgrenar tillhöriga förband. Erfarenheterna härav har varit goda.

Krigssjukvårdsmaterielen är i gott skick och uppvisar förhållandevis små brister. Materielen är nu i de flesta fall utlagt på respektive krigsbaser.

Arbete med framtagande av ny ambulanstyp och utrustning härför samt utrustning för helikopter i räddningstjänst är vid årets slut inför sitt snara fullbordande.

2. Hälсотillståndet och de sanitära förhållandena

Det fysiska och psykiska tillståndet hos flygvapnets personal har varit mycket gott. Detsamma gäller hälsotillståndet och inga större eller allvarigare epidemier har förekommit under året.

De sanitära förhållandena har i stort sett varit goda och förlägnings- och arbetslokaler i gott skick. Det sedan länge påtalade förhållandet i fråga om varmvatten i kasernerna har blott kunnat ordnas i ringa omfattning.

Regelbundna inspektioner av matsalar, mässar, kök samt livsmedelskontroll göres av veterinärer, anställda av förbanden.

3. Läkarundersökningar

Läkarundersökningarna före uttagning till första flygutbildning under 1963 gav till resultat att 75 % av samtliga godkändes mot 77 % under 1962. Liksom tidigare dominerade som kassationsorsak ögonfelen (45 % mot 52 % under 1962).

Av *i flygtjänst varande personal* godkändes under 1963 vid de årliga undersökningarna 96,0 % för fortsatt sådan tjänstgöring mot 95,3 % under 1962. Godkända med viss inskränkning i flygtjänstgöringen blev 2,4 % (1962 2,9 %)

medan 1,6 % (1962 1,8 %) underkändes.

Även under 1963 utfördes vid flygvapnets medicinska undersökningscentral läkarundersökning före uttagning till flygtjänstgöring av personal tillhörande armén och marinen. Av 41 sålunda undersökta godkändes 37 (90 %).

4. Olycksfall i samband med flygning

Flygvapnets haveristatistik för 1963 visar att antalet flyghaverier med dödsfall var 15 och antalet dödade 26 mot 9 resp. 14 under 1962. Antalet svårt skadade i samband med flyghaveri var 1, lätt skadade 9 (därav 1 civil ingenjör).

I samband med ett helikopterhaveri omkom 1 militär och 2 civila, medan vid ett annat 1 militär blev lätt skadad.

Fallskärmschoppens antal var 14 (mot 14 1962). Samtliga var lyckade.

5. Sjuktransportflygningar

Även under 1963 utfördes i flygvapnet sjuktransportflygningar, 7 stycken med propellerflygplan och 1 med helikopter (mot 12 resp. 1 år 1962).

I enlighet med gällande bestämmelser för ambulans- och räddningstjänsten i landet beordrade dessutom centrala flygsäkerhetsledningen (Cefyl) under 1963 civila flygföretag att utföra 52 ambulansflygningar med flygplan och 48 med helikopter samt 19 räddningsflygningar.

6. Kompletterande hälsovårdsåtgärder

Screening-audiogram har utförts på markpersonalen vid flottiljerna. Vid förekommande fall har dessa remitterats till hörselcentral.

Tandundersökning har utförts på den flygande personalen.

Stockholm i april 1964.

Uno Lundberg

Flygöverläkare

TABELLER

Tab. 1. Sjukligheten bland försvarets personal år 1963

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband och förläggningssort	Under året insjuknade								
	Kvarliggande från 1962	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
Armén									
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	151	4 982	6 995	6 251	2 339	2 482	3 100	2 903	3 245
<i>I. Milo</i>	<i>40</i>	<i>847</i>	<i>1 229</i>	<i>1 165</i>	<i>440</i>	<i>517</i>	<i>543</i>	<i>561</i>	<i>558</i>
1 Norra skånska reg. (Kristianstad)....	1	72	96	33	6	32	55	49	37
2 Södra " " (Ystad)	—	147	148	219	3	86	51	57	85
3 Kronobergs regemente (Växjö)	1	99	150	340	114	71	91	76	78
4 Norra Smålands reg. (Eksjö)	16	131	206	146	138	65	65	109	127
5 Skånska dragonreg. (Hässleholm)	8	72	48	41	20	44	38	46	58
6 Wendes artillerireg. (Kristianstad)....	3	74	214	112	35	46	69	80	28
7 Smålands artillerireg. (Jönköping)....	2	73	90	129	54	85	63	70	49
8 Skånska luftvärnsreg. (Malmö)	5	38	91	40	34	19	23	25	36
9 Göta ingenjörreg. (Eksjö).....	2	50	115	54	15	40	49	31	28
10 Skånska trängreg. (Hässleholm).....	2	91	71	51	21	29	39	18	32
<i>II. Milo</i>	<i>25</i>	<i>703</i>	<i>904</i>	<i>750</i>	<i>233</i>	<i>222</i>	<i>469</i>	<i>543</i>	<i>519</i>
1 Jämtlands fältjägarreg. (Östersund) ..	3	155	210	172	90	44	58	54	75
2 Hälsinge regemente (Gävle).....	5	234	290	313	29	62	100	91	115
3 Västernorrlands regemente (Sollefteå)	2	60	110	69	10	37	173	208	124
4 Norrlands artillerireg. (Östersund)....	13	134	158	82	13	28	85	46	84
5 Sundsvalls luftvärnskår (Sundsvall) ..	—	70	75	38	74	30	13	12	40
6 Norrlands trängreg. (Sollefteå)	2	50	61	76	17	21	40	132	81
<i>III. Milo</i>	<i>29</i>	<i>819</i>	<i>1 408</i>	<i>809</i>	<i>306</i>	<i>392</i>	<i>527</i>	<i>465</i>	<i>548</i>
1 Älvsborgs regemente (Borås)	7	171	233	256	81	34	81	106	63
2 Hallands " med Infanteriets kadett- och aspirantskola (Halmstad)	7	117	177	100	27	44	35	48	20
3 Bohusläns regemente (Uddevalla)	8	107	242	97	8	61	116	66	115
4 Livregementets husarer (Skövde)	—	52	98	34	17	25	26	22	28
5 Skaraborgs regemente (Skövde)	4	48	155	34	29	47	92	61	89
6 Göta signalregemente (Karlsborg)	—	113	97	112	25	43	41	46	45
7 Göta luftvärnsreg. (Göteborg).....	—	116	154	74	76	67	80	52	90
8 Göta trängreg. (Skövde)	3	95	252	102	43	71	56	64	98
<i>IV. Milo</i>	<i>34</i>	<i>1 176</i>	<i>1 732</i>	<i>1 791</i>	<i>744</i>	<i>784</i>	<i>820</i>	<i>707</i>	<i>763</i>
1 Svea livgarde (Solna).....	5	187	201	201	168	97	219	138	166
2 Livgrenadjärregementet (Linköping) med Infanteriets stridsskola	2	121	256	190	101	45	68	93	95
3 Södermanlands regemente (Strängnäs)	2	51	138	83	6	64	58	90	132
4 Livgardesskvadronen (Stockholm)	3	91	106	207	64	61	78	71	38
5 Göta livgarde (Enköping).....	2	93	74	68	24	28	75	39	40
6 Svea artillerireg. (Linköping)	5	102	86	77	7	25	52	33	53

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
					Avförda					Kvarligg. till 1961	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänstgöringsdagar
Septem-ber	Oktober	Novem-ber	December	Summa	Dugliga till fortsatt krigs-tjänstgöring	Tullräddigt odug-liga till fortsatt krigstjänstgöring	Odugliga till fortsatt krigs-tjänstgöring	Döda	vid truppen		å militär-sjukhus	å civilt sjuk-hus	Summa		
4 216	4 663	4 608	3 602	49 386	44 681	3 067	1 629	17	143	89 995	157 513	22 390	269 898	2,0	
788	1 046	747	591	9 032	8 279	520	231	2	40	18 191	31 854	4 248	54 293	1,8	
49	53	41	58	581	556	19	4	—	3	1 167	2 208	348	3 723	0,8	
116	162	83	76	1 233	1 101	81	50	1	—	965	3 416	345	4 726	1,4	
87	127	114	79	1 426	1 385	26	13	1	2	1 949	4 701	903	7 553	1,9	
128	111	157	78	1 461	1 356	39	61	—	21	3 669	7 520	668	11 857	3,0	
44	85	56	28	580	587	—	—	—	1	1 338	1 840	286	3 464	1,5	
57	100	83	123	1 021	948	61	11	—	4	2 158	3 621	333	6 112	2,5	
95	115	54	36	913	773	108	32	—	2	817	3 038	333	4 248	1,6	
42	64	30	37	479	386	66	32	—	—	812	1 356	134	2 302	1,9	
82	57	40	47	608	541	54	12	—	3	1 190	1 757	251	3 198	1,6	
88	172	89	29	730	646	66	16	—	4	4 126	2 337	647	7 110	2,4	
975	804	725	501	7 348	6 687	523	148	2	13	14 743	22 255	3 322	40 320	2,3	
264	177	158	133	1 590	1 423	151	13	1	5	4 764	3 669	853	9 286	2,7	
352	356	242	129	2 313	2 116	137	65	—	—	2 650	7 629	637	10 916	2,8	
85	60	88	62	1 086	1 074	10	1	—	3	2 639	3 180	701	6 520	1,7	
154	99	108	121	1 112	1 044	47	29	1	4	2 376	2 479	685	5 540	2,1	
57	46	82	29	566	397	146	23	—	—	678	2 318	286	3 282	2,1	
63	66	47	27	681	633	32	17	—	1	1 636	2 980	160	4 776	2,1	
728	716	688	446	7 852	7 191	444	218	1	27	13 402	24 042	3 387	40 831	2,0	
122	97	115	86	1 445	1 326	116	6	1	3	1 732	4 866	611	7 209	2,0	
21	25	50	40	704	677	15	10	—	9	1 611	2 450	309	4 370	1,7	
287	238	139	88	1 564	1 333	147	88	—	4	1 463	5 763	494	7 720	2,8	
24	23	31	19	399	380	12	5	—	2	533	1 383	384	2 300	1,8	
95	88	98	49	885	813	34	38	—	4	2 437	2 608	572	5 617	1,6	
35	70	58	33	718	664	37	17	—	—	714	2 352	305	3 371	1,5	
51	125	129	98	1 112	1 084	8	17	—	3	2 411	2 800	182	5 393	2,5	
93	50	68	33	1 025	914	75	37	—	2	2 501	1 820	530	4 851	1,7	
800	906	1 081	875	12 179	10 543	877	744	8	41	25 803	35 973	5 038	66 814	2,0	
212	246	135	145	2 115	1 393	305	413	2	7	3 486	4 317	259	8 062	2,2	
36	61	137	82	1 285	1 281	—	—	—	6	2 018	5 823	677	8 518	2,2	
40	97	97	58	914	874	19	20	—	3	1 218	3 662	522	5 402	1,7	
23	51	62	54	906	790	82	32	2	3	1 901	2 467	325	4 693	1,5	
47	47	63	53	651	493	102	57	—	1	848	2 069	845	3 762	1,6	
51	52	42	33	613	557	30	28	—	3	1 012	2 245	173	3 430	2,3	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband och förlägningsort	Kvarliggande från 1962	Under året insjuknade							
		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
7 Roslagens luftvärnsreg. (Norrtälje) ..	4	203	224	212	100	58	56	75	65
8 Svea ingenjörreg. (Solna)	9	110	132	180	79	137	53	60	44
9 Upplands signalregemente (Uppsala) ..	2	22	28	74	4	20	27	35	29
10 Svea trängreg. (Linköping)	—	39	341	261	42	42	56	8	15
11 Krigsskolan (Solna)	—	10	9	13	15	14	4	6	10
12 Arméns underofficersskola (Uppsala) ..	—	143	135	221	87	104	42	34	45
13 Ridskolan (Strömsholm)	—	4	2	4	—	2	—	2	4
14 Tygförvaltningsskolan (Sundbyberg) ¹	—	—	—	—	47	87	32	23	27
<i>V. Milo</i>	10	711	826	479	203	282	347	319	425
1 Värmlands regemente (Karlstad)	3	106	178	118	37	51	97	62	60
2 Livregementets grenadjärer (Örebro) ..	3	191	96	116	87	33	43	105	97
3 Dalregementet (Falun)	4	318	323	163	12	98	160	79	191
4 Bergslagens art.reg. (Kristinehamn) ..	—	96	229	69	17	47	34	47	46
5 Artilleriskjutskolan (Villingsberg)	—	—	—	13	50	53	13	26	31
<i>VI. Milo</i>	11	523	652	438	154	203	351	235	303
1 Norrbottens regemente (Boden)	3	108	132	76	7	23	61	34	59
2 Västerbottens regemente (Umeå)	—	102	113	60	67	32	75	49	53
3 Norrlands dragoner (Umeå)	1	20	64	13	18	24	39	36	29
4 Bodens artilleriregemente (Boden)	2	27	48	50	14	22	24	17	18
5 Luleå luftvärnskår (Luleå)	—	81	66	69	33	28	29	20	42
6 Bodens ingenjörkår (Boden)	2	63	92	43	3	24	29	28	28
7 Norrlands signalbataljon (Boden)	1	70	67	70	9	31	45	26	27
8 Arméns jägarskola (Kiruna)	1	32	22	31	3	12	31	21	37
9 Norrbottens pansarbataljon (Boden) ..	1	20	48	26	—	7	18	4	10
<i>VII. Milo</i>	2	203	244	819	259	82	43	73	129
1 Gotlands regemente (Visby)	2	131	196	606	190	44	28	61	90
2 Gotlands artillerikår (Visby)	—	72	48	213	69	38	15	12	39
Övrig personal	209	1 701	1 801	2 001	1 092	961	901	666	949
1 I. militärområdet	44	303	324	297	163	176	156	109	160
2 II. »	26	194	174	293	134	158	128	117	132
3 III. »	35	399	458	400	208	169	159	141	168
4 IV. »	54	411	441	516	317	256	243	152	245
5 V. »	8	98	123	115	101	66	65	53	97
6 VI. »	33	215	225	257	121	104	116	63	118
7 VII. »	9	81	56	123	48	32	34	31	29

¹ Under tiden 1 jan.—31 mars var statistiken gemensam för Tygförvaltningsskolan och Svea artilleri-

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Septem- ber	Oktober	Novem- ber	December	Summa	Avförda					Kvarligg. till 1964	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänst- göringsdagar
					Dugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Tuufälligt odug- liga till fortsatt krigstjänstgöring	Odugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Döda	vid truppen		å militär- sjukhus	å civilt sjuk- hus	Summa		
50	41	62	118	1 264	1 088	135	44	—	1	3 994	4 208	458	8 660	3,1	
103	71	161	98	1 228	968	149	108	—	12	4 326	2 436	552	7 314	2,4	
56	26	41	16	378	303	45	28	1	3	566	3 343	325	4 234	1,4	
95	44	55	34	1 032	1 022	3	2	3	2	3 045	3 410	450	6 905	2,0	
1	—	9	4	95	95	—	—	—	—	340	143	58	541	0,8	
49	124	159	127	1 270	1 251	7	12	—	—	2 564	1 618	285	4 467	1,5	
3	4	3	1	29	29	—	—	—	—	129	55	22	206	1,1	
34	42	55	52	399	399	—	—	—	—	356	177	87	620	2,2	
512	636	557	391	5 688	5 064	426	190	1	17	10 035	15 174	2 400	27 609	2,0	
71	89	67	48	984	981	—	—	—	6	1 161	4 661	509	6 331	1,8	
139	120	147	95	1 269	936	221	105	—	10	2 088	4 735	304	7 127	1,9	
207	331	305	221	2 408	2 338	45	27	1	1	5 283	3 251	1 196	9 730	2,7	
95	96	38	27	841	636	149	56	—	—	1 209	1 930	297	3 436	1,5	
—	—	—	—	186	173	11	2	—	—	294	597	94	985	1,5	
341	447	656	673	4 976	4 868	99	13	3	4	3 603	20 438	3 178	27 219	1,8	
66	73	188	204	1 031	1 031	—	—	—	3	683	3 930	833	5 446	1,6	
64	76	79	113	883	882	—	—	—	1	397	3 708	360	4 465	1,5	
33	31	58	59	424	425	—	—	—	—	191	1 919	99	2 209	2,1	
25	39	32	45	361	360	3	—	—	—	535	1 109	625	2 269	1,1	
51	50	73	38	580	555	19	6	—	—	282	2 260	169	2 711	2,1	
25	42	59	96	532	479	48	4	3	—	702	2 116	443	3 261	2,1	
25	55	92	57	574	573	2	—	—	—	331	2 915	300	3 546	3,0	
39	63	35	11	337	315	21	2	—	—	246	1 496	173	1 915	1,7	
13	18	40	50	254	248	6	1	—	—	236	985	176	1 397	1,8	
72	108	154	125	2 311	2 049	178	85	—	1	4 218	7 777	817	12 812	2,4	
40	43	118	103	1 650	1 501	108	43	—	—	3 947	4 108	546	8 601	2,4	
32	65	36	22	661	548	70	42	—	1	271	3 669	271	4 211	2,3	
1 089	1 394	1 492	1 150	15 197	15 046	—	—	19	341	153 731	1 814	16 798	172 343	3,1	
206	275	273	224	2 666	2 655	—	—	2	53	30 881	321	2 411	33 613	3,3	
151	181	202	128	1 992	1 973	—	—	5	40	19 320	397	2 519	22 236	3,2	
201	257	246	207	3 013	2 981	—	—	4	63	32 133	180	3 567	35 880	3,5	
258	342	398	301	3 880	3 822	—	—	4	108	37 359	583	4 248	42 190	2,9	
69	102	101	81	1 071	1 059	—	—	1	19	9 156	174	1 343	10 673	2,5	
164	176	227	167	1 953	1 937	—	—	3	46	18 262	142	2 054	20 458	2,8	
40	61	45	42	622	619	—	—	—	12	6 620	17	656	7 293	3,8	

regemente.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Förband	Kvarliggande från 1962	Under året insjuknade							
		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
Marinen									
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	61	869	1 419	1 219	444	482	340	307	593
1 Flottans fartyg	2	89	97	65	33	70	46	22	55
2 Flottan i övrigt	45	338	415	325	152	232	115	115	253
3 Stockholm	19	75	114	115	61	60	37	33	49
4 Karlskrona	23	238	274	185	81	158	65	59	182
5 Göteborg	3	25	27	25	10	14	13	23	22
6 Kustartilleriet	10	374	776	739	241	157	165	150	269
7 Vaxholm	3	87	236	300	64	42	38	19	15
8 Karlskrona	5	102	234	170	55	44	30	51	72
9 Färösund	1	66	79	36	33	17	16	14	57
10 Göteborg	1	59	157	196	61	33	65	53	114
11 Härnösand	—	60	70	37	28	21	16	13	11
12 Skolor	4	68	131	90	18	23	14	20	16
13 Sjökrigsskolan	—	21	23	11	7	5	12	12	9
14 Marinens skolor Berga	4	47	108	79	11	18	2	8	7
Övrig personal									
	70	817	755	819	474	354	418	271	308
1 Flottans fartyg	—	29	27	49	19	21	15	1	12
2 Flottan i övrigt	36	298	246	272	175	94	127	104	148
3 Kustartilleriet	24	428	420	426	248	218	243	143	133
4 Skolor	10	62	62	72	32	21	33	23	15
Flygvapnet									
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	36	795	1 051	1 201	552	442	281	221	386
1 F 1. Västmanlands flygflottilj	2	70	47	51	20	24	15	4	27
2 F 2. Roslagens flygkår	5	17	25	67	8	19	20	8	21
3 F 3. Östgöta flygflottilj	1	39	26	51	14	21	19	17	18
4 F 4. Jämtlands »	7	22	19	23	20	23	13	8	8
5 F 5. Krigsflygskolan	3	37	306	102	40	35	33	26	26
6 F 6. Västgöta flygflottilj	2	85	37	57	18	14	11	14	35
7 F 7. Skaraborgs »	4	23	22	34	24	11	4	5	10
8 F 8. Svea flygkår	—	31	59	97	12	9	11	19	34
9 F 9. Göta flygflottilj	2	89	64	87	64	37	20	9	15
10 F 10. Skånska flygflottiljen	2	29	51	73	33	16	12	13	21
11 F 11. Södermanlands flygflottilj	—	63	81	105	46	43	30	13	28
12 F 12. Kalmar »	2	47	58	67	52	35	13	8	12
13 F 13. Bråvalla »	1	39	21	57	20	24	13	11	33
14 F 14. Hallands flygkår	2	16	39	35	12	17	9	10	14
15 F 15. Hälsinge flygflottilj	—	32	37	62	22	21	7	8	18
16 F 16 och F 20. Upplands flygflottilj. med Flygkadettskolan	—	39	48	73	38	25	15	13	18
17 F 17. Blekinge flygflottilj	1	58	77	62	27	11	7	9	18
18 F 18. Södertörns »	2	49	15	65	64	32	14	19	10
19 F 21. Norrbottens »	—	10	19	33	18	25	15	7	20
Övrig personal									
	88	1 165	1 066	1 160	689	608	553	343	612

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Septem- ber	Oktober	Novem- ber	December	Summa	Avförda					Kvarligg. till 1961	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänst- göringsdagar
					Dugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Tullrättig odug- liga till fortsatt krigstjänstgöring	Odugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Döda	vid truppen		å militär- sjukhus	å civilt sjuk- hus	Summa		
482	461	531	334	7 481	6 818	434	241	—	49	23 273	21 034	3 578	47 885	2,1	
45	29	59	55	665	660	—	—	—	7	1 736	1 437	225	3 398	1,1	
168	193	309	158	2 773	2 575	146	69	—	28	9 429	7 411	1 693	18 533	2,5	
60	76	101	56	837	828	3	12	—	13	4 663	2 328	557	7 548	3,1	
96	94	192	91	1 715	1 545	135	50	—	8	3 310	4 721	1 060	9 091	2,0	
12	23	16	11	221	202	8	7	—	7	1 456	362	76	1 894	3,6	
233	198	128	99	3 529	3 081	285	160	—	13	10 996	10 784	1 479	23 259	2,4	
25	17	15	15	873	664	118	92	—	2	5 421	1 884	179	7 484	3,0	
78	57	35	28	956	933	19	6	—	3	2 491	3 102	460	6 053	1,9	
40	21	5	9	393	380	12	1	—	1	164	1 737	106	2 007	3,1	
82	97	56	33	1 006	837	113	50	—	7	1 966	3 105	351	5 422	2,1	
8	6	17	14	301	267	23	11	—	—	954	956	383	2 293	2,5	
36	41	35	22	514	502	3	12	—	1	1 112	1 402	181	2 695	0,9	
10	18	15	11	154	154	—	—	—	—	182	367	105	654	1,0	
26	23	20	11	360	348	3	12	—	1	930	1 035	76	2 041	0,9	
395	509	563	473	6 156	6 098	—	—	8	120	53 859	759	5 100	59 718	3,4	
21	8	20	14	236	235	—	—	—	1	842	149	122	1 113	0,7	
173	234	259	221	2 351	2 323	—	—	2	62	26 322	205	2 926	29 453	4,4	
177	222	241	214	3 113	3 081	—	—	5	51	23 804	215	1 676	25 695	3,1	
24	45	43	24	456	459	—	—	1	6	2 891	190	376	3 457	3,0	
489	444	515	378	6 755	6 398	261	108	1	23	18 759	15 678	3 921	38 358	1,6	
28	26	39	26	377	363	10	6	—	—	498	1 214	354	2 066	1,7	
16	18	23	7	249	226	14	12	—	2	833	303	140	1 276	1,4	
43	15	22	14	299	244	43	9	—	4	854	502	90	1 446	1,3	
15	45	25	21	242	208	34	5	—	2	1 453	938	391	2 782	2,4	
63	20	31	30	749	728	12	9	—	3	1 396	1 724	301	3 421	1,7	
23	34	52	21	401	334	52	17	—	—	822	297	52	1 171	1,2	
14	16	19	15	197	198	—	—	1	2	902	693	236	1 831	1,4	
18	16	12	15	333	325	5	3	—	—	1 012	528	144	1 684	1,5	
16	23	23	12	459	458	3	—	—	—	2 478	657	460	3 595	2,7	
36	39	29	14	366	368	—	—	—	—	476	1 194	137	1 807	1,3	
28	19	29	28	513	504	8	1	—	—	1 100	1 073	370	2 543	1,5	
42	30	53	18	435	436	—	—	—	1	822	997	183	2 002	1,5	
37	34	33	19	341	333	—	9	—	—	1 415	577	242	2 234	1,7	
13	15	14	12	206	207	—	—	—	1	593	688	174	1 455	2,2	
16	23	26	45	317	286	20	7	—	4	522	894	167	1 583	1,4	
28	17	28	19	361	345	5	8	—	3	837	1 222	119	2 178	1,6	
21	15	11	25	341	310	23	8	—	1	685	578	114	1 377	1,2	
13	24	24	29	358	317	31	12	—	—	1 959	692	164	2 815	2,2	
19	15	22	8	211	208	1	2	—	—	102	907	83	1 092	1,0	
631	821	946	785	9 379	9 330	—	—	6	131	57 687	1 416	8 460	67 563	2,6	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
Lymphogranuloma inguinale venereum (037).....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livsmedelsförgiftning (049)	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Röda hund (086).....	1 239	226	189	1 654	39	13	28	80	1 734
Vattkoppor (087).....	135	28	18	181	2	1	5	8	189
Bältros (088).....	21	6	3	30	17	3	—	20	50
Påssjuka (089).....	256	27	36	319	9	3	5	17	336
Övriga	242	30	21	293	14	2	21	37	330
II. Tumörer	43	6	8	57	44	9	6	59	116
A 44 Malign tumör i munhåla och svalg ..	2	—	—	2	2	—	—	2	4
A 45 Malign ösofagustumör	1	—	—	1	—	—	—	—	1
A 46 Malign ventrikeltumör	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 47 Malign tunn/grovtarmtumör	—	—	—	—	2	1	—	3	3
A 48 Malign rektaltumör	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 49 Malign tumör i larynx	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 50 Malign tumör i trakea, bronk, lunga och pleura	1	—	—	1	3	1	—	4	5
A 51 Malign tumör i mamma	—	1	—	1	3	—	1	4	5
A 52 Malign tumör i cervix uteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 53 Malign tumör i uterus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 54 Malign prostatatumör	—	—	—	—	2	—	—	2	2
A 55 Malign tumör i huden	1	1	—	2	4	—	1	5	7
A 56 Malign bentumör, malign tumör i bindväv och muskulatur	2	—	1	3	1	—	1	2	5
A 57 Malign tumör på annat ställe	1	1	1	3	5	2	—	7	10
A 58 Leukemi och aleukemi	1	—	—	1	—	1	—	1	2
A 59 Lymfosarkom och andra svulster i lymfatisiska systemet och blodbildande organen	5	2	2	9	1	2	—	3	12
A 60 Benign tumör och tumör av icke angiven art	29	1	4	34	20	2	3	25	59
III. IV. Allergiska sjukdomar. Endokrina systemets sjukdomar. Ämnesomsättningsjukdomar. Nutritionsrubbningar. Blodbildande organens och blodets sjukdomar	281	21	50	352	77	21	40	138	490
A 61 Atoxisk struma	6	—	1	7	9	—	3	12	19
A 62 Tyreotoxikos	1	2	—	3	5	2	1	8	11
A 63 Sockersjuka	32	3	1	36	12	9	7	28	64
A 64 Avitaminoser och andra bristsjukdomar	—	—	—	—	2	—	—	2	2
A 65 Anemi	8	1	—	9	14	3	10	27	36
A 66 Allergiska sjukdomar. Sjukdomar i andra endokrina organ, andra ämnesomsättningsrubbningar och andra sjukdomar i blodbildande organen och blodet	234	15	48	297	35	7	19	61	358
V. Mentala sjukdomar. Psykoneuroser. Patologiska personlighetstyper	1 340	186	132	1 658	261	81	90	432	2 090
A 67 Schizofreni (300)	13	3	6	22	1	—	—	1	23
Manisk-depressiv psykos (301)	123	7	18	148	21	—	10	31	179

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar		Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
		Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
A 68	Övriga mentala sjukdomar	57	6	33	96	36	6	16	58	154
A 69	Psykoneuros och abnorm personlighet	1 117	166	74	1 357	202	75	62	339	1 696
	Mentala defekter	30	4	1	35	1	—	2	3	38
	VI. Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar	1 039	127	114	1 280	344	99	191	634	1 914
A 70	Hjärnans och ryggmärgens kärlsjukdomar	17	—	—	17	5	1	—	6	23
A 71	Meningit	14	1	1	16	2	2	—	4	20
A 72	Sclerosis disseminata	2	—	2	4	1	—	—	1	5
A 73	Fallandesot	30	2	5	37	5	—	—	5	42
A 74	Inflammatoriska ögonsjukdomar	79	16	16	111	39	11	15	65	176
A 75	Grå starr	1	—	—	1	—	—	—	—	1
A 76	Grön starr	3	—	—	3	4	—	—	4	7
A 77	Inflammation i mellanörat och mastoidit	406	74	26	506	56	12	15	83	589
A 78	Migrän (354)	156	7	14	177	96	30	91	217	394
	Ischias (363)	135	8	11	154	89	15	8	112	266
	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganen	196	19	39	254	47	28	62	137	391
	VII. Cirkulationsorganens sjukdomar ..	258	20	15	293	167	65	74	306	599
A 79	Reumatisk feber	21	3	—	24	3	—	4	7	31
A 80	Kroniska reumatiska hjärtsjukdomar	7	—	3	10	6	—	3	9	19
A 81	Arteriosclerotiska och degenerativa hjärtsjukdomar	14	1	1	16	31	11	8	50	66
A 82	Andra hjärtsjukdomar	42	4	1	47	20	13	12	45	92
A 83	Hypertoni med hjärtsjukdom	15	—	—	15	12	6	1	19	34
A 84	Hypertoni utan uppgift om hjärtsjukdom	41	3	3	47	30	7	5	42	89
A 85	Artärsjukdomar	11	—	—	11	5	5	2	12	23
A 86	Andra cirkulationsorganens sjukdomar	107	9	7	123	60	23	39	122	245
	VIII. Respirationsorganens sjukdomar	27 123	4 547	3 722	35 392	8 943	3 655	5 458	18 056	53 448
A 87	Vanlig förkylning (470)	11 166	819	1 513	13 498	4 342	920	3 382	8 644	22 142
	Akut sinuit (471)	754	119	123	996	218	35	81	334	1 330
	Akut faryngit (472)	3 587	1 895	699	6 181	1 280	1 363	811	3 454	9 635
	Akut tonsillit (473)	3 861	810	669	5 340	500	223	274	997	6 337
	Akut laryngit och tracheit (474)	277	19	287	583	260	15	236	511	1 094
	Övriga akuta infektioner i övre luftvägarna	3 590	330	120	4 040	1 430	770	312	2 512	6 552
A 88	Influensa	1 209	149	84	1 442	353	197	122	672	2 114
A 89	Lobär lunginflammation	51	3	3	57	6	3	4	13	70
A 90	Bronkopneumoni	485	123	25	633	51	30	10	91	724
A 91	Primär atypisk pneumoni; annan eller icke preciserad pneumoni	250	8	5	263	11	—	3	14	277
A 92	Akut bronkit	1 671	247	167	2 085	464	85	201	750	2 835
A 93	Kronisk bronkit; icke preciserad	23	2	4	29	9	—	—	9	38
A 94	Hyperplastiska tonsiller och adenoider	70	5	1	76	5	1	1	7	83
A 95	Pleuraempyem; lungabscess	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 96	Lungsäcksinflammation	28	1	2	31	2	2	5	9	40
A 97	Halsböld (511)	53	12	2	67	4	2	5	11	78
	Kronisk sinuit (513)	10	1	—	11	1	—	—	1	12
	Andra sjukdomar i respirationsorganen	38	4	18	60	6	9	11	26	86

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
IX. Digestionsorganens sjukdomar . . .	6 136	866	1 295	8 297	2 362	1 018	2 207	5 587	18 884
A 98 Tandernas och tandregionens sjukdomar	142	24	64	230	60	9	36	105	335
A 99 Magsår	107	19	14	140	53	42	14	109	249
A 100 Duodenalsår	203	54	7	264	57	41	20	118	382
A 101 Gastrit; duodenit	973	90	111	1 174	268	44	189	501	1 675
A 102 Appendicit	252	29	47	328	43	14	17	74	402
A 103 Tarmobstruktion; abdominalt bräck	73	10	8	91	34	9	5	48	139
A 104 Gastroenterit och kolit	3 995	610	1 020	5 625	1 676	788	1 726	4 190	9 815
A 105 Levercirros, skrumplever	8	—	—	8	—	—	1	1	9
A 106 Gallstenssjukdom, kolecystit	34	5	8	47	108	37	61	206	253
A 107 Stomatit (536)	16	1	—	17	2	—	2	4	21
Analfissur, analfistel (574)	9	3	4	16	2	1	2	5	21
Perianal och periproktal abscess	—	—	1	1	—	—	—	1	2
Bukhinneinflammation (576)	—	2	—	2	—	—	—	—	2
Andra sjukdomar i digestionsorganen	324	19	11	354	58	33	134	225	579
X. Urogenitalorganens sjukdomar	319	46	29	394	219	120	126	465	859
A 108 Akut nefrit	34	2	7	43	3	1	1	5	48
A 109 Kronisk nefrit; icke preciserad	14	1	3	18	5	—	3	8	26
A 110 Infektiösa njursjukdomar	29	3	—	32	6	1	—	7	39
A 111 Sten i urinorganen	30	2	5	37	38	34	34	106	143
A 112 Prostatahyperplasi	—	—	1	1	—	—	—	—	1
A 113 Sjukdomar i mamma	1	1	—	2	—	—	—	—	2
A 114 Cystit (605)	43	4	3	50	21	13	18	52	102
Uretrit, ej venerisk (607)	39	2	1	42	4	4	14	22	64
Prostatit (611)	36	9	3	48	12	2	—	14	62
Hydrocele testis (613)	13	3	—	16	7	2	5	14	30
Andra sjukdomar i urogenitalorganen	80	19	6	105	123	63	51	237	342
XI. Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar	—	—	—	—	22	7	2	31	31
A 115 Feber under havandeskapet, förlossningen, barnsängstiden	—	—	—	—	2	—	—	2	2
A 116 Havandeskapsförgiftning. Förgiftning under barnsängstiden	—	—	—	—	4	—	—	4	4
A 117 Havandeskapsblödning och blödning vid förlossningen	—	—	—	—	—	2	—	2	2
A 118 Abort utan uppgift om feber eller förgiftning	—	—	—	—	1	1	—	2	2
A 119 Abort med feber	—	—	—	—	—	—	2	2	2
A 120 Andra komplikationer under havandeskapet, förlossningen, barnsängstiden	—	—	—	—	15	4	—	19	19
XII. XIII. Hudens och underhudens, skelettets och rörelseorganens sjukdomar	2 650	259	195	3 104	841	348	382	1 571	4 675
A 121 Furunkel och karbunkel (690)	210	40	19	269	60	5	28	93	362
Akut lymfadenit (694)	34	2	6	42	13	6	1	20	62
Övriga infektioner i hud och underhud	48	1	1	50	11	2	6	19	69
A 122 Artrit och spondylit	75	12	9	96	61	35	10	106	202
A 123 Muskelreumatism och reumatism utan specifikation	836	116	64	1 016	440	185	231	856	1 872
A 124 Osteomyelit och periostit	19	—	3	22	22	6	1	29	51

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Sjukdomar		Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
		Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
A 125	Ankylos av led (737)	9	—	1	10	6	—	7	13	23
	Ryggradskrökning (745)	209	—	3	212	—	—	—	—	212
	Plattfot (746)	41	—	4	45	2	—	—	2	47
	Hallux valgus et varus (747)	7	—	—	7	7	1	—	8	15
	Andra deformiteter av ben och leder	265	5	22	292	66	—	36	102	394
A 126	Eksem (701)	215	24	15	254	51	24	17	92	346
	Osteokondros (732)	24	13	—	37	3	—	1	4	41
	Synovit, bursit, tendovaginit	236	22	11	269	25	15	4	44	313
	Andra hud-, ben- och ledsjukdomar	422	24	37	483	74	69	40	183	666
	XIV. Medfödda missbildningar	40	20	9	69	2	1	5	8	77
A 127	Kluven ryggrad och hjärnhinne-bräck	11	12	6	29	—	1	1	2	31
A 128	Medfödda missbildningar i cirkulationsorganen	3	—	—	3	1	—	—	1	4
A 129	Andra medfödda missbildningar ..	26	8	3	37	1	—	4	5	42
	XVI. Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	1 543	228	85	1 856	554	279	120	953	2 809
A 136	Senilitet utan uppgift om sinnessjukdom	5	1	—	6	2	1	—	3	9
A 137	Sjukdoms- och dödsorsaken otillräckligt angiven eller okänd....	1 538	227	85	1 850	552	278	120	950	2 800
	XVII. Skador genom yttre våld och förgiftning	6 311	712	773	7 796	1 240	420	583	2 243	10 039
AN 138	Fraktur på skallen	35	6	6	47	6	—	3	9	56
AN 139	Fraktur på kotpelaren och bålen	57	4	8	69	13	2	8	23	92
AN 140	Fraktur på extremiteterna	497	76	52	625	134	60	35	229	854
AN 141	Urledvridning utan fraktur	161	28	39	228	35	32	21	88	316
AN 142	Stukning	1 102	138	167	1 407	201	81	186	468	1 875
AN 143	Skada (utan fraktur) på skalp, hjärnhinnor och hjärna	809	80	72	961	70	20	19	109	1 070
AN 144	Skada på bröst-, buk-, bäckenorgan (med eller utan sår, med eller utan brott på bröstben och revben)	90	15	8	113	28	14	10	52	165
AN 145	Övriga sår	597	94	71	762	207	72	68	347	1 109
AN 146	Ytskada, kontusion ej förut nämnd	1 064	55	107	1 226	201	52	77	330	1 556
AN 147	Främmande kropp genom naturlig öppning	13	1	3	17	1	—	1	2	19
AN 148	Bränn- och frätskada	75	22	10	107	24	10	12	46	153
AN 149	Förgiftning	32	6	3	41	9	—	1	10	51
AN 150	Förfrysning (1505)	50	—	1	51	3	—	—	3	54
	Elektricitetsskada (1505)	1	1	9	11	—	—	2	2	13
	Drunkning (1505)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vaccinationsbesvär (1505)	804	160	176	1 140	218	71	110	399	1 539
	Övriga och ospecificerade skador..	924	26	41	991	90	6	30	126	1 117
	Summa	49 386	7 481	6 755	63 622	15 197	6 156	9 379	30 732	94 354

Tab. 3. Antal avlidna vid försvaret år 1963

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dödsorsak	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa	
Svulster (elakartade)	1	—	—	1	5	3	—	8	9
Anemi	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Hjärnblödning	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Hjärtinfarkt, myocarditis	1	—	—	1	9	—	1	10	11
Hjärtfel av annat slag	1	—	—	1	2	2	2	6	7
Gastroenterit	1	—	—	1	1	—	—	1	2
Leverkrampning	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Drunkning	1	1	—	2	—	1	—	1	3
Trafikolycka	17	—	1	18	2	2	—	4	22
Flyghaveri	—	—	17	17	—	—	9	9	26
Olyckshändelse av annan art	3	—	3	6	1	—	—	1	7
Själv mord	6	1	2	9	4	1	3	8	17
Summa	32	2	23	57	24	9	17	50	107

Tab. 4. Olycksfall i samband med flygning år 1954—1963

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Antal flyghaverier med dödsfall ..	15	15	17	19	9	12	15	19	9	15
Antal dödsfall	18	24	28	21	11	15	20	26	14	26

